2014.

Tájékoztató a Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság tevékenységéről

Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal
Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság

KÉSZÍTETTE:

MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁGA

MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG
Németvölgyi út 37-39.
H-1124 Budapest
E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu, eei@mkeh.gov.hu
Telefon: 06 1 4585 599
Fax: 06 1 4585 885

TARTALOMJEGYZÉK

I. FEJEZET

BEVEZETŐ **4**

A HATÓSÁGRÓL **4**

II. FEJEZET

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBEN **6**

BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY **6**

VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY **6**

AUSZTRÁLIA CSOPORT **6**

NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA **7**

ZANGGER BIZOTTSÁG **7**

RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER **7**

WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS **8**

KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM **8**

WPDU – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA **9**

"23. CIKK" BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT **9**

COARM – AZ EU TANÁCS HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA **9**

ENSZ FEGYVERKERESKEDELMI SZERZŐDÉS – ARMS TRADE TREATY, ATT……..**9**

III. FEJEZET - ENGEDÉLYEZÉS

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE…… **11**

1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS **11**

JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET **11**

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA **13**

2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE…… **16**

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA **16**

JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS **17**

3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSE **17**

4. NEMZETKÖZI SZANKCIÓK VÉGREHAJTÁSA……..**20**

5. A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY ÉS A VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY HAZAI VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK…… **20**

IV. FEJEZET

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2014. ÉVI HADITECHNIKAI ÉS KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL **22**

2. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELME 2014-BEN **28**

3. ELLENŐRZÉSEK **31**

4. RÉSZVÉTEL NEMZETKÖZI FÓRUMOKON…… **32**

V. FEJEZET

MELLÉKLETEK **34**

BEVEZETŐ

A haditechnikai külkereskedelem engedélyezésére vonatkozó jogszabályban előírtak szerint a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság) évente eleget tesz jelentéstételi kötelezettségének a haditechnikai külkereskedelmi engedélyezési tevékenységről a honvédelmi, a rendészeti, a külpolitikai, továbbá a nemzetbiztonsági ügyekkel foglalkozó országgyűlési bizottságok részére. A Hatóság továbbá rendszeresen szolgáltat adatokat a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységről, illetve kettős felhasználású termékek exportadatairól különböző nemzetközi fórumok számára (Európai Unió (EU), Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), Európai Biztonsági Együttműködés Szervezete (EBESZ), Wassenaari Megállapodás). A bizalomépítés és a transzparenciára való törekvés jegyében, valamint a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a Hatóság a hazai nyilvánosság részére is elérhető jelentést tesz közzé tevékenységről.

A HATÓSÁGRÓL

Magyarország a non-proliferációs nemzetközi egyezmények elfogadásával politikai kötelezettséget vállalt arra, hogy nemzeti jogszabályrendszerében érvényesíti az érzékeny termékekre vonatkozó, a többi résztvevő állammal kialakított exportellenőrzési elveket. Az exportellenőrzési feladatok végrehajtására kijelölt magyar hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium felügyelete alatt működő **Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága**. A Hatóság három főbb területen látja el engedélyezési és ellenőrzési feladatait.

A proliferáció jelentése *elterjedés,* a non-proliferációs intézkedések célja a tömegpusztító fegyverek (WMD) - vegyi- biológiai, nukleáris fegyverek-, valamint a hagyományos fegyverek elterjedésének megakadályozása.

A ***haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése*** nem EU harmonizált terület, az a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozása alapján történik. Ugyanakkor figyelembe veszi a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit, a „Haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös szabályrendszerének" rendelkezéseit. Hatósági tevékenységét a „Közös haditechnikai terméklista" alapján végzi. Ugyanezen lista alapján vonja engedélyezés alá a ***hadiipari gyártás- és szolgáltatás felügyelet*** a hazai hadiipari gyártók és szolgáltatók tevékenységét, és ellenőrzi az engedélyesek termékjelölési és nyilvántartási kötelezettségét. A Hatóság mindemellett végrehajtja a ***kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmazásával*** kapcsolatos azon exportellenőrzési intézkedéseket, melyek nemzetközileg vállalt megállapodások hazai végrehajtásához szükségesek. Ezen termékek polgári célú felhasználásuk mellett alkalmasak hagyományos és tömegpusztító fegyverek, valamint az azok célba juttatására alkalmas eszközök gyártására, kifejlesztésére, ezért forgalmuk ellenőrzését különböző non-proliferációs rezsimek és leszerelési egyezmények írják elő. Továbbá a Hatóság látja el a ***nemzetközi szankciókban elrendelt külkereskedelmi korlátozás*** alá eső termékek kivitelének ellenőrzését.

A Hatóság látja el a *Vegyifegyver Tilalmi Egyezményből* fakadó nemzeti hatósági kötelezettségeket és feladatokat, amelynek keretében a Hatóság felügyeli az Egyezmény hatálya alá tartozó vegyipari cégek gyártási és kereskedelmi tevékenységét. Szintén a Hatóság látja el a *Biológiai és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezményből* fakadó nemzeti hatósági kötelezettségeket és feladatokat, amelynek keretében a Hatóság nyilvántartja az Egyezmény hatálya alá tartozó jogalanyok tevékenységét, és összeállítja az ország éves bizalomerősítő jelentését.

A Hatóság intézkedései magukba foglalják – többek között – határozatok hozatalát, engedélyek kibocsátását, illetve ellenőrzések elvégzését. Az intézkedések célja megakadályozni azt, hogy a regionális és nemzetközi biztonságra veszélyt jelentő államok, valamint terrorista csoportok tömegpusztító fegyvert legyenek képesek kifejleszteni és előállítani, illetve elejét venni a hagyományos fegyverek destabilizáló mértékű felhalmozódásának, illegális forgalmának.

A Hatóság nyilvántartja és kezeli az engedélyesek adatait, jelentéseit, továbbá ellenőrzési és bírságolási jogkörrel rendelkezik. A külkereskedelmi államigazgatási és a hadiipari gyártás- és szolgáltatásfelügyeleti eljárásban első fokon – országos illetékességgel – a Hatóság, másodfokon a Hivatal központi szerve jár el. A Hatóság ezen kívül együttműködik a szakmai érdekképviseletekkel, a gazdasági szereplők teljes körű tájékoztatása érdekében tájékoztatókat szervez és hírleveleket bocsát ki. A Hatóságot két szervezeti egység alkotja: a Hadiipari és Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály, valamint az Exportellenőrzési Osztály.

Fontos kiemelnünk, hogy aki a 3 engedélyezési területre vonatkozó jogszabályokat nem tartja be, a *Büntető Törvénykönyvről szóló* 2012. évi C. törvény (Btk.) 329. illetve 330. §-aiban meghatározott tényállások fennállása esetében az ott szabályozott mértékben **szabadságvesztéssel büntethető.**
Mindemellett a vonatkozó jogszabálysértés tárgyától és súlyától függően a Hatóság hadiipari tevékenységgel, illetve a kettős felhasználású termékek külkereskedelmével kapcsolatos jogszabálysértés esetén 100 ezer forinttól 10 millió forintig, haditechnikai külkereskedelemmel kapcsolatos jogszabálysértés esetén ötezer forinttól 10 millió forintig terjedő mértékű bírságot szabhat ki. A kettős felhasználású termékek, illetve haditechnikai eszközök és szolgáltatások külkereskedelmével kapcsolatos bírságolást érintő szabályozást jelenleg a vonatkozó ágazati jogszabályok tartalmazzák.

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBEN

Magyarország többek között az alábbi multilaterális fegyverzetellenőrzési megállapodások és exportellenőrzési rendszerek résztvevő állama, illetve az alábbi nemzetközi előírások és folyamatok figyelembe vételével végzi engedélyezési, ellenőrzési és egyéb hatósági feladatait:

A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY (BIOLOGICAL AND TOXIN WEAPONS CONVENTION, BTWC)[1]

A biológiai és toxin fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló egyezmény (BTWC) az első olyan nemzetközi szerződés, amelynek célja a tömegpusztító fegyverek egy teljes kategóriájának felszámolása. A megállapodás teljes tilalmat rendel el az olyan mikrobiológiai vagy egyéb biológiai hatóanyagok, valamint toxinok fejlesztésére, gyártására, tárolására és megszerzésére, amelyek nem kórmegelőzési, védekezési vagy más békés célokat szolgálnak. A tilalom kiterjed azokra a fegyverekre, felszerelésekre és szállítóeszközökre is, amelyekkel az ilyen hatóanyagokat és toxinokat bevethetik. Az egyezményt 1972-ben nyitották meg aláírásra és 1975-ben lépett hatályba.

VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY (CHEMICAL WEAPONS CONVENTION, CWC)[2]

A Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény a genfi leszerelési értekezleten 40 állam részvételével 24 évig tartó tárgyalási folyamat eredményeként 1997. április 29-én lépett hatályba, éppen azzal, hogy Magyarország - mint 65. Részes Állam - letétbe helyezte ratifikációs okiratát az ENSZ Főtitkárnál. Az egyezmény kimondja a vegyi fegyverek használatának, kifejlesztésének, megszerzésének tilalmát, továbbá elrendeli a meglévő vegyifegyver készletek megsemmisítését. A CWC az első olyan multilaterális leszerelési megállapodás, amelynek betartása nem csupán a részes államok kötelezettségvállalásán, hanem egy kiterjedt nemzetközi ellenőrzési rendszeren is alapul. A feladattal megbízott nemzetközi szervezet helyszíni ellenőrzésekkel folyamatosan vizsgálja a Részes Államok éves nyilatkozataiban bejelentett adatok valódiságát.

AUSZTRÁLIA CSOPORT (AUSTRALIA GROUP, AG)[3]

Az ENSZ Közgyűlésének 1991-ben hozott határozata alapján a vegyi és biológiai fegyverek non-proliferációját az Ausztrália Csoport koordinálja. Az AG együttműködés keretében a részt vevő államok között információ- és véleménycserére kerül sor a vegyi- és biológiai fegyverek elterjedéséről, illetve annak megakadályozásáról. Valamennyi tagja ratifikálta a biológiai és vegyifegyver tilalmi egyezményeket. A csoportban résztvevő államok olyan jogszabályokat léptetnek hatályba és olyan nemzetközi intézményrendszert alakítanak ki, amelyek révén hatékonyan akadályozzák meg a vegyi és biológiai fegyverek proliferációját.

1 http://www.unog.ch/80256EE600585943/%28httpPages%29/77CF2516DDC5DCF5C1257E520032EF67?OpenDocument

2 http://www.opcw.org/chemical-weapons-convention

3 http://www.australiagroup.net

NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA (NUCLEAR SUPPLIERS GROUP, NSG) [4]

A csoporthoz tartozó országok vállalják, hogy önmérsékletet tanúsítanak a nukleáris anyagok és az e területhez kapcsolódó termékek exportja tekintetében. Ily módon kívánják elérni, hogy a nukleáris anyagok és felszerelések (pl. plutónium, dúsított urán, dúsító és az újrafeldolgozó üzemek részegységei) békés célú nemzetközi kereskedelme semmilyen formában ne járuljon hozzá az atomfegyverek elterjedéséhez.

A résztvevő államok megegyeztek abban, hogy ilyen termékeket nem szállítanak nukleáris fegyverekkel nem rendelkező és az Atomsorompó Szerződésben nem részes államokba, kivéve, ha azok a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel Biztosítéki Megállapodást írtak alá. A résztvevő országok továbbá arra is kötelezettséget vállaltak, hogy úgynevezett végfelhasználói igazolást (end-use certificate) kérnek az adott szállítás célországának hatóságától. Fenntartották a jogukat arra vonatkozóan is, hogy vétóval élnek, ha a tilalom alá eső anyagok és berendezések a célországból egy harmadik országba kerülnek továbbszállításra. A résztvevő országok nukleáris exportját az egyeztetett irányelvek (Guidelines) szabályozzák. Magyarország 1978-ban lett a csoport tagja. 2009 májusától egy évig hazánk látta el a csoport elnöki feladatait.

ZANGGER BIZOTTSÁG (ZANGGER COMMITTEE, ZC) [5]

Az Atomsorompó Szerződés 3. cikkének 2. bekezdése értelmében, amennyiben egy részes állam hasadó anyagokat vagy azok előállításához kapcsolódó technológiát kíván átadni nukleáris fegyverekkel nem rendelkező országoknak, köteles biztosítékot beszerezni arról, hogy az átadásnak nem lesz következménye a szerződés által tiltott tevékenységek folytatása. E szerződéses kötelezettség hatékony végrehajtása érdekében a Zangger Bizottságban résztvevő államok exportellenőrzési irányelveket fogadtak el. A Bizottság legfontosabb célkitűzése, hogy elősegítse az információ áramlását az olyan exporttevékenységekről, amelyek során a hasadóanyagokkal és a hozzájuk rendelhető technológiákkal rendelkező országok ilyen anyagokat és technológiákat juttatnak el a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező, illetve a szerződésben nem részes államoknak. Amennyiben ilyen jellegű export megvalósul, a Bizottság felszólítja a szállítást végző országot, hogy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) révén kérjen biztosítéki garanciákat arra vonatkozóan, hogy a tőle származó anyagok és/vagy berendezések nem alkalmasak nukleáris kísérletek előkészítésére vagy nukleáris fegyverek gyártására. A Bizottság rendszeresen felülvizsgálja az általa összeállított listán azokat az anyagokat és berendezéseket, amelyeknek exportja esetén elengedhetetlen a megfelelő NAÜ biztosítéki garanciák beszerzése. A Bizottság évente egyszer ülésezik Bécsben. A Bizottság keretében vállalt kötelezettségek többsége – a NAÜ főigazgatójának küldött tájékoztatás formájában – valamennyi NAÜ tagállam számára hozzáférhető.

RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER (THE MISSILE TECHNOLOGY CONTROL REGIME, MTCR)[6]

A Rakétatechnológiai Ellenőrzési Rendszer olyan informális multilaterális exportellenőrzési fórum, amely célja a tömegpusztító fegyverek (weapons of mass destruction, WMD) célba juttatásához szükséges rakéták (*missiles*) és más pilóta nélküli célbajuttató-eszközök (*unmanned delivery systems*), azok előállításához, kifejlesztéséhez, működtetéséhez szükséges felszerelések, illetőleg vonatkozó technológiák proliferációjának ellenőrzése.

---

4 http://www.nuclearsuppliergroup.org

5 www.zanggercommittee.org

6 www.mtcr.info

A politikai együttműködésen nyugvó MTCR-előírások alapján a résztvevő 34 állam - köztük hazánk - koordinálja a fenti termékekre és technológiákra vonatkozó exportellenőrzési gyakorlatát. Ez az export-engedélyezésről szóló Irányelvek (MTCR Guidelines), valamint a szabályozás alá tartozó kifejezetten katonai célú, illetőleg kettős felhasználású termékek listáját tartalmazó Függelék (MTCR Equipment, Software and Technology Annex) alapulvételével történik. A Függelék két fejezetet tartalmaz: I. kategóriájú termékek, technológiák és II. kategóriájú technológiák. Az I. kategóriás exportengedélyezésnél különös szigorúsággal kell eljárni, az engedélyezés meghatározott biztosítékok fennállása esetén lehetséges. Ide tartoznak például a 300 km hatótávolság/500 kg töltet teher határértékeket meghaladó teljes rakétarendszerek és alrendszerek. A résztvevő államok saját belső jogi előírásaik figyelembe vételével alkalmazzák az MTCR politikailag kötelező erejű előírásait, iránymutatásait, értesítik egymást az elutasított exportengedély-kérelmekről. Magyarország 1993 óta résztvevő országa az MTCR-nak.

WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS (WASSENAAR ARRANGEMENT, WA)[7]

A „Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről" (The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies) elnevezésű együttműködésben résztvevő államok célul tűzték ki a hagyományos fegyverek és a kettős felhasználású termékek és technológiák exportjának és más módon történő átadásának átláthatóvá tételét. Felelősségteljes, a biztonságpolitikai szempontokat is érvényesítő exportpolitika kialakítását kívánják elérni ezen a területen. Céljaik közé tartozik még az érzékeny termékek kereskedelmére vonatkozó vélemény- és információcsere elmélyítése. Törekvéseik azt szolgálják, hogy megakadályozzák a tömegpusztító fegyverek elterjedését, a hagyományos fegyverzetek destabilizációt kiváltó felhalmozását. A résztvevő országok politikai kötelezettséget vállalnak arra, hogy e célok érdekében nemzeti jogszabályaikban érvényesítik a közösen kialakított exportellenőrzési elveket, illetve ellenőrzési minimumnak tekintik a rendszeresen felülvizsgált termékellenőrzési jegyzéket. Hazánk aktívan hozzájárul a WA tevékenységéhez: a 2001-es évben a WA Általános Munkacsoport (GWG) munkáját irányította; 2005-2006 között a WA Szakértői Csoportjának (EG) elnöki posztját látta el, illetve a 2007-es felülvizsgálati év keretében az Adatszolgáltatások tartalmával, átláthatóságával foglalkozó Munkacsoport (Task force on Transparency) koordinálását végezte. Magyarország támogatja és szorgalmazza az átláthatóság javítását és a nemzeti exportpolitikák fokozottabb összehangolását.

KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM[8]

Az ENSZ tagállamai 2001 júliusában egy nemzetközi konferencia keretében fogadták el a kézi- és könnyűfegyverek mindennemű illegális kereskedelmének megakadályozását és tiltását szorgalmazó ENSZ Cselekvési Programot (UN PoA)[9]. Ez a dokumentum elveket és intézkedéseket határoz meg a kézi- és könnyűfegyverek (KKF, SALW) illegális kereskedelmének megelőzésével és tiltásával, a megállapodás végrehajtásával, a nemzetközi együttműködés és támogatás-nyújtás, valamint a 2001. évi ENSZ konferenciát követő nemzetközi kézi- és könnyűfegyveres folyamat mechanizmusaival és ütemezésével kapcsolatban. Magyarország részt vesz a Cselekvési Program végrehajtásában. Hazánk évente jelentést nyújt be az ENSZ-nek a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos aktuális jogi szabályozásról és a megelőző év KKF export–import adatairól. Hasonló adatszolgáltatást az

7 www.wassenaar.org

8 www.poa-iss.org

EBESZ Kézifegyver Dokumentum szerint az EBESZ részére is adunk. Az ENSZ és az EBESZ mellett az Európai Unió is kiemelten foglalkozik ezzel a témakörrel.

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA (WORKING PARTY OF DUAL-USE GOODS, WPDU)

A WPDU (Council Working Party of Dual-Use Goods) szakértői szinten felelős a kettős felhasználású termékekre vonatkozó jogalkotási feladatokért, amelynek keretében többek között megtárgyalja az Európai Bizottság által előterjesztett jogszabály-tervezeteket, és javaslatot tesz a vonatkozó uniós rendelet módosítására. A munkacsoport egységes irányelveket, jogpolitikai elveket alakít ki az uniós exportellenőrzési rezsim erősítése érdekében, illetve a non-proliferációs rezsimekben elfogadott döntések uniós szinten történő végrehajtására, illetve az Európai Tanács részéről – szakértői szinten – elfogadja a kettős felhasználású termékek listájáról szóló módosításokat.

„23. CIKK" BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT (DUAL-USE CO-ORDINATING GROUP, DUCG)

A DUCG a Bizottság szakértői munkacsoportja a kettős felhasználású termékek exportellenőrzése terén. Elsődleges feladata a rendeletmódosítások – köztük a kettős felhasználású termékek listájának – elkészítése, közös irányelvek megfogalmazása a vonatkozó szabályozó egységes alkalmazása érdekében, az összesített export jelentés összeállítása. Ezen kívül fejleszti és kezeli a tagállamok közötti információ-megosztást szolgáló informatikai rendszert.

EURÓPAI UNIÓ TANÁCS HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA (COUNCIL WORKING PARTY ON THE EXPORT CONTROL OF CONVENTIONAL ARMS, COARM)

A COARM működésének alapjául az Európai Unió Tanácsa által 1998. június 8-án elfogadott fegyverkereskedelmi Magatartási Kódexe (Kódex), majd az ebből 2008. december 8-án immár jogilag kötelező erejű dokumentumként elfogadott 2008/944/KKBP Közös Álláspont a haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös alapelveiről elnevezésű dokumentum szolgál.

A Hatóság és a Külügyminisztérium szakértőt delegál az EU Tanács COARM munkacsoportjába, ahol az állandó témák (nyilvános éves jelentés készítése, az EU Közös Haditechnikai Jegyzékének (EU CML) naprakésszé tétele, outreach szemináriumok szervezése harmadik országok részére) mellett az exportellenőrzés aktuális kérdései kerülnek megvitatásra (pl. exportellenőrzési politikák egyeztetése, közös vélemény formálása konfliktusos relációkkal kapcsolatosan).

ENSZ FEGYVERKERESKEDELMI SZERZŐDÉS (UN ARMS TRADE TREATY, ATT)

A Fegyverkereskedelmi Szerződés normatív kereteket állít fel a fegyverkereskedelem szabályozására, világos és erős jogi kötelezettségeket fogalmazva meg a hagyományos fegyverek kereskedelmében résztvevő minden szereplő (exportálók, importálók, brókerek) számára. Hatálya lényegében a hagyományos fegyverek teljes körére kiterjed, beleértve a lőszereket is. A Fegyverkereskedelmi Szerződést ratifikáló országok rendszeresen jelentést készítenek a hagyományos fegyverekre vonatkozó külkereskedelmi adataikról.
A Hatóság és a Külügyminisztérium szakértőt delegál az EU Tanács ATT-vel foglalkozó al-munkacsoportjába, ahol a fő feladatok közé az ATT minél szélesebb körben történő implementációja érdekében az aláírások és ratifikációk előmozdítása, harmadik országok

részére történő outreach szemináriumok szervezése és az 1. Tagállami Konferencia előkészületei tartoznak.

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 296. cikkének b) pontja meghagyja a tagállamok azon jogát, *hogy megtegyék az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszerek és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket.* Mindemellett az *európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 140. §*-a kimondja, hogy *az áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok kereskedelmi forgalomba történő kivitelét, behozatalát, valamint azoknak a Magyar Köztársaság területén történő átszállítását nemzetközi szerződéssel és Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa rendelkezéseivel összhangban az Országgyűlés vagy a Kormány által alkotott jogszabály korlátozhatja*. Ezen felhatalmazások alapján Magyarország nemzeti hatáskörben szabályozza a haditechnikai gyártási- szolgáltatási (hadiipari) tevékenységet és a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának, valamint a bróker tevékenység engedélyezését.

1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS

……...

JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

A haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése **nem EU harmonizált** terület, hanem a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozás alapján történik, amely azonban érvényre juttatja az Unió közös kül- és biztonságpolitika irányelveit. A haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezéssel összefüggő hatósági feladatait a Hatóság látja el.

Az *Európai Parlament és Tanács a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/ EK irányelve* (Transzferirányelv[10]) 2009. május 6-án került kihirdetésre. Ennek nemzeti jogrendbe átültetésére a Hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium vezetésével kidolgozott egy új kormányrendeletet, így 2012. január 1-jén hatályba lépett a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről, valamint a vállalkozások tanúsításáról szóló 160/2011. (VIII.18.) Korm. rendelet. Az ebben felvázolt új engedélyezési rendszer alapjaiban megtartotta a korábbi három lépcsős engedélyezési folyamatot, de jelentős egyszerűsítéseket és könnyítéseket alkalmaz elsősorban a Közösségen belüli szállításokra vonatkozóan.

2014-ben egy alkalommal került sor a Korm. rendelet módosítására, az alábbiak szerint:
- A Transzferirányelv módosítása, azaz az EU Közös Katonai Listájának évente történő változása miatt szükséges volt a Korm. rendelet 1. számú mellékletének cseréje. A módosítás 2014. május 23-án lépett hatályba.

[10] Elérhető itt: http://eur-lex.europa.eu/RECH_naturel.do

Magyarország egyike volt azon tagállamoknak, amelyek először alkalmazták jogszabályukban az Európai Unió által 1998. június 8-án elfogadott, *a hagyományos fegyverek exportjára vonatkozó Magatartási Kódexet*, amely így a kérelmek jóváhagyásának egyik kritériumává vált. A „Kódexből" időközben minden tagállamra egyaránt érvényes, jogilag kötelező dokumentum készült: a Tanács 2008. december 8-án elfogadta a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról szóló **2008/944/KKBP Közös Álláspontot.**

A Hatóság az EU **„Közös haditechnikai terméklista"** (EU CML) alapján végzi engedélyező és ellenőrző tevékenységét, azzal az eltéréssel, hogy a magyar szabályozás (a Korm. rendelet 1. sz. Melléklete, az Engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások jegyzéke) *további négy fejezettel* egészíti ki a CML 22 fejezetből álló jegyzékét. A magyar szabályozás hatálya alá vonta a **kifejezetten katonai célú felszereléseket**, **szolgáltatásokat**, továbbá a **kényszerítő- és a bűnfelderítő-**, valamint **a titkosszolgálati eszközöket** is. Az engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások listáját a Korm. rendelet I. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

I. fejezet	Sima csövű fegyverek 20 mm-nél kisebb kaliberrel, más kézifegyverek és automata fegyverek 12,7 mm (0,50 hüvelyk/inch) vagy kisebb kaliberrel és tartozékok és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek
II. fejezet	20 mm és ennél nagyobb kaliberű sima csövű fegyverek, más fegyverek és fegyverzetek 12, 7 mm-nél (0, 50hüvelyk/inch) nagyobb kaliberrel, tűzvetők és tartozékok, és az azokhoz tervezett különleges részegységek
III. fejezet	Lőszerek és mechanikus gyújtószerkezetek, és azok azokhoz tervezett különleges részegységek
IV. fejezet	Bombák, torpedók, nem irányított és irányított rakéták, más robbanó eszközök és töltetek, valamint a hozzájuk tartozó eszközök és részegységek a következő felsorolás szerint, amelyeket kifejezetten katonai felhasználásra terveztek, és kifejezetten azokhoz tervezett alkatrészek
V. fejezet	Tűzvezető, és kapcsolódó készültségi és riasztó eszközök, kapcsolódó rendszerek, ellenőrző, illesztő és ellentevékenység berendezései a következők szerint, amelyeket kifejezetten katonai célra terveztek, és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek és szerelvények
VI. fejezet	Szárazföldi járművek és részegységeik
VII. fejezet	Vegyi, vagy biológiai mérgező anyagok, könnygázok, radioaktív anyagok, kapcsolódó berendezések, összetevők, anyagok és technológiák
VIII. fejezet	"Energiahordozó anyagok", és kapcsolódó összetevők
IX. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett vízi járművek, különleges tengerészeti berendezések és tartozékok, és azok alkatrészei
X. fejezet	Repülőgép, személyzet nélküli légi-jármű, repülőgép-hajtómű (motor) és repülőgép-részegység, hozzátartozó berendezések és alkatrészek, amelyeket kifejezetten katonai használatra terveztek, vagy módosítottak
XI. fejezet	Kifejezetten katonai célra tervezett elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett alkatrészek
XII. fejezet	Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek és kapcsolódó eszközök a következők szerint és az azokhoz tervezett különleges részegységek
XIII. fejezet	Páncélozott, vagy védőberendezések és szerkezetek, valamint anyagok
XIV. fejezet	Kifejezetten katonai kiképzési, vagy hadgyakorlat forgatókönyvi szimulációs célú berendezések, gyakorló (szimulátor) berendezések bármilyen tűzfegyver és fegyverzet használata begyakorlására, amelyek az I. vagy II. fejezetek szerint kerülnek engedélyezésre, és kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek és szerelvények
XV. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett képletapogató (képalkotó / imaging), vagy ezeket zavaró berendezések és kifejezetten ezekhez tervezett elemek / alkatrészek
XVI. fejezet	Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok, amelyek felhasználását engedélyezés alá vont termékekben lehet azonosítani az anyagösszetétel, geometriai méret, vagy alkalmazás alapján, és amelyeket kifejezetten az I. – IV., VI., IX., X., XII. vagy XIX. fejezetek alapján engedélyköteles termék részére terveztek
XVII. fejezet	Különféle berendezések, anyagok és könyvtárak (adatbázisok), a következők szerint, és a kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek / részegységek
XVIII. fejezet	Gyártóberendezések a jelen Jegyzékben felsorolt termékek előállításához/gyártásához
XIX. fejezet	Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek (DEW), kapcsolódó berendezések, vagy ellentevékenység eszközei, és kísérleti modellek és a kifejezetten azokhoz tervezett fődarabok / részegységek / alkatrészek
XX. fejezet	Kriogén és szupravezető berendezések az alábbiak szerint, valamint kifejezetten hozzájuk tervezett elemek/alkatrészek és szerelvények
XXI. fejezet	„Szoftver"
XXII. fejezet	"Technológia"
XXIII. fejezet	Kifejezetten katonai célú felszerelések
XXIV. fejezet	Kifejezetten katonai célú szolgáltatások
XXV. fejezet	Kényszerítő és bűnfelderítő eszközök

A Korm. rendelet meghatározza *az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről* szóló, *2005. június 27-i 1236/2005/EK tanácsi rendelet* (EK rendelet) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket. Az EK rendelet III. mellékletében engedélyhez kötött eszközöket (emberek fogva tartására szolgáló bilincsek, önvédelmi célokra szolgáló anyagok, zendülések megfékezésére szolgáló elektromos sokkoló eszközök stb.) a Korm. rendelet XXV. fejezete (kényszerítő és bűnfelderítő eszközök) magába foglalja, így ugyanolyan engedélyezési eljárás alá esnek, mint a katonai eszközök. Az EK rendelet azonban az alábbi eszközök exportját és importját tiltja:

- *akasztófák, nyaktilók;*
- *emberek kivégzésére szolgáló villamosszékek;*
- *emberek kivégzésére szolgáló kamrák; automatikus fecskendőrendszerek;*
- *10 000 V-ot meghaladó teljesítményű elektromos sokkoló szíjak.*

A tilalom nem vonatkozik a múzeumi célra történő végfelhasználásra.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

A 2012. január 1-jén hatályba lépett Korm. rendelet alapján a Hatóság az engedélyeket a külpolitikáért felelős miniszter, a külgazdaságért és a Kárpát-medencei gazdasági övezet gazdaságfejlesztéséért felelős miniszter, a rendészetért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter, valamint az Alkotmányvédelmi Hivatal, az Információs Hivatal, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az Országos Rendőr-főkapitányság és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetője szakértői véleményének kikérésével adja ki.

A Korm. rendelet szerint a haditechnikai külkereskedelemre vonatkozó kérelmet el kell utasítani, ha az:

- ellentétes Magyarország nemzetközileg vállalt kötelezettségeivel,
- ellentétes Magyarország nemzetgazdasági érdekeivel,
- nemzetbiztonsági érdeket sért,
- akadályozná vagy ellehetetlenítené a honvédelmi, rendvédelmi, valamint nemzetbiztonsági szervek jogszabályban meghatározott tevékenységének ellátását, vagy
- ellentétes a Korm.rendelet 2. mellékletében meghatározott kritériumokkal.

Korábban említettük, hogy az engedélyezés folyamata több szintű. Amennyiben egy cég, egyéni vállalkozó vagy költségvetési szerv haditechnikai termékkel kíván külkereskedelmi tevékenységet végezni, meg kell szereznie a vonatkozó haditechnikai külkereskedelmi **tevékenységi engedélyt.** Érvényességi ideje új kérelmező esetén 2 év, hosszabbítás esetén 5 év és nincs relációs megkötés.
Tevékenységi engedély lehet valamennyi termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (teljes) vagy csak meghatározott termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (részleges). A tevékenységi engedély beszerzéséig a cég haditechnikai eszköz kivitelével, behozatalával, transzferjével, tranzitjával, szolgáltatás nyújtásával és igénybevételével kapcsolatban előkészítő tevékenységet (piackutatás, ajánlattétel, előkészítő tárgyalások stb.) nem végezhet. A regisztráció továbbra is előfeltétele minden további engedélykérelem benyújtásának.

A tevékenységi engedély (kivéve az eseti tevékenységi engedélyt) új, kötelező eleme a **Belső Megfelelési Program, amely** a vállalkozás megbízhatóságát alátámasztó dokumentum.

Új fogalomként került bevezetésre a **tanúsított vállalat,** amely egyrészt olyan vállalkozás, amely rendelkezik a Hatóság által kiállított tanúsítással, másrészt az Európai Unió más tagállamában letelepedett, az adott tagállam hatósága által tanúsított gyártó. Mivel tanúsított vállalat csak hadiipari gyártási tevékenységet folytató társaság lehet, a tanúsítás feltétele – a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedélyen túl – a haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló a 2005. évi CIX. törvény (Httv.) szerinti haditechnikai gyártási tevékenységi

engedély. A Hatóság tanúsítást csak Magyarországon letelepedett gazdasági társaságnak, illetve egyéni vállalkozónak adhat. Nem szükséges tanúsítás a hon- és rendvédelmi, rendészeti, továbbá a nemzetbiztonsági szervek részére.

A tanúsítási eljárás során a Hatóság megvizsgálja, hogy a vállalkozás a tevékenysége során maradéktalanul betartotta-e a Httv., valamint a haditechnikai külkereskedelemre vonatkozó előírásokat, ezért a kérelmezőnek legalább 2 éve rendelkeznie kell haditechnikai gyártási, illetve haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel. Az eljárás során mérlegelési szempont továbbá, hogy a cég tevékenysége során maradéktalanul betartotta a Belső Megfelelési Programjában foglaltakat.

A tanúsítás a hadiipari gyártási tevékenységével szorosan összefüggő termékekre szólhat. A tanúsítást a Hatóság magyar és angol nyelven adja ki. A Tanúsítás feljogosítja a hazai vállalkozást, a tanúsításában megjelölt haditechnikai eszközök átvételére, amennyiben azokat a saját gyártási tevékenységével összefüggésben használja fel. A tanúsítás legfeljebb 5 évre adható és újra kérelmezhető.

A tanúsított vállalatok listáját a Hatóság feltölti az Európai Bizottság erre a célra létrehozott adatbázisába, amely a CERTIDER elnevezést kapta. Az adatbázis tesztelésében, tulajdonságainak kialakításában Hatóságunk szakértői is aktívan részt vettek. A CERTIDER publikus változatának segítségével bárki lekérdezheti, hogy adott vállalkozás tanúsított vállalkozás-e az Európai Unióban.

2012. január 1-től kizárólag a harmadik országok részére történő kivitelre, szolgáltatásnyújtásra és re-export ügyletekre maradt fenn a tárgyalási engedély megszerzésének kötelezettsége. Tehát már nem szükséges **tárgyalási engedély** az Európai Gazdasági Térségen és Svájcon belüli ügyletek, továbbá harmadik országból történő behozatal esetén, ezen kívül garanciális javításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek esetén. Érvényességi ideje 12 hónap, amely egy alkalommal, 12 hónappal meghosszabbítható.

A **forgalmi engedély**nek 3 típusa került bevezetésre: általános, globális és egyedi forgalmi engedélyek.

A Hatóság az ellátási biztonság, a tartós ipari és kormányközi együttműködések és az eljárás egyszerűsítése érdekében bizonyos termékkörök beérkezésére (EU) és kiszállítására (EU) **általános forgalmi engedély**eket tehet közzé az Európai Unió területén történő szállítások könnyítésére. Az engedélyezési eljárás ebben az esetben nem kérelemre indul, hanem a honlapon történő közzététel után bármely tevékenységi engedéllyel rendelkező vállalkozás felhasználhatja azokat az alábbi esetekben:

1. hon- és rendvédelmi, rendészeti továbbá nemzetbiztonsági szervek részére történő kiszállítás vagy beérkezés;
2. tanúsított vállalatok (lásd: tanúsítás, tanúsított vállalatok) részére történő kiszállítás vagy beérkezés;
3. garanciális javításra, kiállításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek

Az engedélytípus visszavonásig érvényes. Az engedélyek honlapunkon történő közzététele 2012. július 1-jével megtörtént. Az engedélyes nem rendelkezik engedéllyel annak fizikai formájában, azonban a szállítmányt kísérő okmányokon fel kell tüntetni az általános forgalmi engedély számát. Az engedélyes felelőssége a végfelhasználás ellenőrzése, ezen kívül naprakész nyilvántartást kell vezetnie a beérkezett illetve kiszállított termékekről (lásd: adatszolgáltatás, ellenőrzés). A Hatóság részéről az ellenőrzés utólagos.

A Hatóság kérelemre az EGT államokban (az EU tagállamai, Liechtenstein, Norvégia, Izland) vagy Svájcban letelepedett szerződő felek, végfelhasználók esetén, több haditechnikai eszközre vagy szolgáltatásra, tartós termelési, valamint értékesítési kapcsolatra vonatkozó **globális forgalmi engedélyt** adhat ki, mind kiszállítás/kivitel, mind beérkezés/behozatal esetén. Az engedélytípus érvényességi ideje 3 év, és 12 hónappal meghosszabbítható.

Kivitel, kiszállítás esetén a kérelemhez csatolni kell az importőr ország beviteli engedélyének másolatát, illetve az ú.n. Nemzetközi Importigazolást (International Import Certificate, IIC)[11], valamint a vevő Végfelhasználói Nyilatkozatát (End User Certificate, EUC)[12]. A Hatóság export esetén Szállítási Tanúsítványt (Delivery Verification Certificate, DVC[13]) kérhet. A Hatóság a mellékelt dokumentumok alapján vizsgálja a szállítás és a végfelhasználás jogszerűségét. Behozatal, transzfer esetén a belföldi végfelhasználó nyilatkozta szükséges. Az exportőr ország hatóságának igénye esetén a Hatóság IIC-t, EUC-t, vagy DVC-t állíthat ki. Az engedélytípus érvényességi ideje 12 hónap, mely egy alkalommal, 12 hónappal meghosszabbítható. A szállításokról az engedélyes göngyölített negyedéves adatszolgáltatást küld a Hatóságnak.

A **bróker tevékenységet** a hatályos kormányrendeletek korábban is szabályozták, azonban már nem tárgyalási engedélyt ad ki a Hatóság az egyes brókerügyletekre, hanem brókerengedélyt. Bróker tevékenységnek minősül, ha a bróker egy Európai Uniós tagállam és egy harmadik ország, illetve két harmadik ország vállalkozásai vagy szervezetei között haditechnikai eszköz, illetve szolgáltatás adásvétele céljából végez tevékenységet, ideértve az üzlet megszervezését, a szerződő felek közötti közvetítést, az üzleti lehetőség jelzését a vevő, vagy az eladó részére, valamint a saját jogon történő vételt és eladást feltéve, hogy az eszközök fizikailag nem kerülnek Magyarország területére. Tehát nem minősül engedélyköteles tevékenységnek két EU tagállam vállalkozásai, illetve egy magyar és egy EU tagállamban letelepedett vállalkozás közötti közvetítői tevékenység. Fontos kiemelni, hogy az engedélyest a brókerengedély birtokában adatszolgáltatási kötelezettség terheli.

Kérelemre **tranzit engedélyt** ad ki a Hatóság**,** amennyiben a küldő és a fogadó ország is EGT (az EU tagállamai, Liechtenstein, Norvégia, Izland) állam vagy Svájc. A **tranzit engedélyezés** csak a 160/2011 (VIII.18.) Korm.rendelet 1. sz. Mellékletének alábbi fejezetei esetében maradt fenn: ML1 a)-c), 2 a) és b), 3, 4, 7 a)-f), h) és i), 8. Az engedélytípus érvényességi ideje 3 hónap, és 1 alkalommal, 3 hónappal meghosszabbítható. Amennyiben a küldő és a célország is harmadik ország (ide nem értve Liechtensteint, Norvégiát, Izlandot és Svájcot), az engedélyezés a korábbi gyakorlat szerint történik, tehát valamennyi termékkörre engedély szükséges.

A *tranzitszállítások* esetében ugyanazokat az eljárási szabályokat kell figyelembe venni, mint a kivitelre szóló forgalmi és a bróker engedélyek esetében, az ügyintézési határidő azonban a Korm. rendeletben általános 60 nap helyett 15 nap. A tranzitengedély haditechnikai eszközök, éles lőszerek, robbanóanyagok és más veszélyes áruk esetében a tranzitútvonal teljes hosszára (a belépési ponttól a kilépési pontig) fegyveres biztonsági kíséretet írhat elő.

Az EU országok által 1998-ban elfogadott "Fegyverkereskedelmi Magatartási Kódexet" a **Tanács 2008/944/ KKBP Közös Álláspontja (2008. december 8.) a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról szóló** jogi aktus tette kötelezővé minden tagállam számára. A Közös Álláspont nyolc kritériumpontban határozza meg azokat az elveket, amely alapján az illetékes exportellenőrzési hatóságoknak mérlegelni szükséges egy-egy kivitel engedélyezését. Az exportra vonatkozó kérelmek elbírálása során meg kell vizsgálni, hogy

- ✓ a szállítás megfelel-e a nemzetközi egyezmények és non-proliferációs rezsimek előírásainak, nem ellentétes-e az ENSZ, EU, vagy EBESZ által hozott fegyverembargókkal; a tranzakció bármilyen módon hozzájárulhat-e a tömegpusztító fegyver, vagy ilyen fegyvert célba juttató eszköz kifejlesztéséhez;
- ✓ a rendeltetési ország viszonyát a nemzetközi emberi jogi okmányokban megállapított alapelvekhez;

[11] Az exportőr ország kérésére a importőr/vevő ország Nemzetközi Importigazolást állít ki, amely az importőr/vevő ország illetékes hatóságának nyilatkozata arról, hogy a importált eszközök, vagy technológiák a megadott értékben kerülnek beszállításra a megjelölt végfelhasználási célból és azok nem kerülnek továbbértékesítésre az importőr ország illetékes hatóságának tudta nélkül. Az IIC 6 hónapig érvényes.

[12] Az exportőr ország kérésére a végfelhasználó vagy a végfelhasználó országának nyilatkozata arról, hogy a megrendelt eszközök a végfelhasználó országában a megjelölt céllal kerülnek felhasználásra. Az áru nukleáris, biológiai, illetve vegyi fegyverek fejlesztésére, gyártására és használatára, vagy ilyen fegyverek célba juttatására szolgáló eszköz részeként nem kerül felhasználásra. Tartalmazhat re-export tilalmat, illetve egy nyilatkozatot arról, hogy nem kerül továbbértékesítésre az eredeti exportőr ország hozzájárulása nélkül.

[13] A vevő/végfelhasználó ország igazolása arról hogy ki/beszállított eszközök a vevő/végfelhasználó ország vámterületére érkezett.

- ✓ milyen a rendeltetési ország fennálló feszültségből, vagy fegyveres konfliktusból fakadó belső helyzete;
- ✓ a szállítás veszélyezteti-e a regionális békét és stabilitást;
- ✓ veszélyezteti-e a szállítás saját baráti és szövetséges országaink biztonságát;
- ✓ milyen a vásárló ország nemzetközi közösséggel szemben tanúsított magatartása, különös tekintettel a terrorizmushoz való viszonyára, a szövetségesi rendszerére és a nemzetközi jog tiszteletben tartására;
- ✓ felmerül-e annak a kockázata, hogy a kiszállított eszköz vagy technológia eltérítésre vagy továbbértékesítésre kerül;
- ✓ a kiszállítandó katonai eszköz vagy technológia összhangban van-e a fogadó ország műszaki és gazdasági adottságaival.

Nem szükséges engedély, ha

- a haditechnikai eszközt az Országgyűlés vagy a Kormány által jóváhagyott csapatmozgás, továbbá hatályos nemzetközi szerződésben kifejezetten engedélyezett kötelezettségek keretében szállítanak át Magyarország határán,
- a szállítást – kötelezettségei teljesítéséhez – az Európai Unió, a NATO, vagy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség végzi,
- a szállítás katasztrófa vagy egyéb vészhelyzet esetében nyújtott humanitárius segítségnyújtáshoz vagy adományhoz kapcsolódik, vagy
- a haditechnikai eszközt fegyveres testületek közös gyakorlata, bemutatója céljából szállítanak át Magyarország határán.

Az engedélyesek kötelesek naprakész nyilvántartást vezetni haditechnikai külkereskedelmi szállításaikról, továbbá (göngyölített) adatszolgáltatási kötelezettség terheli őket, amely szerint az adatokat negyedévente köteles megküldeni a Hatóság számára.

A rendeletben előírt feltételek betartását a Hatóság és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogosult ellenőrizni. A Hatóság kérésére a vállalkozás köteles tájékoztatást adni a kivitt, behozott vagy transzferált termékek végfelhasználóiról és végfelhasználásról. Az ellenőrzések során a vállalkozás biztosítja a Hatóság hozzáférését az ügyletek során keletkezett dokumentumokhoz, a Hatóság azokról másolatot készíthet.

2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

……...

A *haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló 2005. évi CIX. törvény* (Httv.) értelmében Magyarország területén hadiipari tevékenység végzéséhez engedély szükséges. Az engedélyköteles termékek és szolgáltatások körét a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységgel megegyezően az Engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások jegyzéke tartalmazza.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Hadiipari tevékenység abban az esetben engedélyezhető, ha

- a tevékenység nem ellentétes Magyarország nemzetközi kötelezettségeivel,
- a kérelmező vagy valamely felelős vezetője rendelkezik a termék gyártásához vagy a szolgáltatás nyújtásához szükséges - külön jogszabályban megjelölt - szakirányú végzettséggel és gyakorlattal,
- a kérelmező rendelkezik olyan székhellyel (telephellyel) és eszközökkel, melyek műszakilag alkalmassá teszik a kérelmezett tevékenység végzésére, azok biztonságtechnikailag alkalmasak a haditechnikai termék biztonságos mozgatására, szállítására, tárolására és őrzésére,

- a kérelmező felelős vezetője rendelkezik a külön jogszabály szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzéssel,
- a tevékenységet kérelmező vállalkozás természetes személy tulajdonosa, felelős vezetője és a tervezett gyártáshoz vagy a szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó munkakörben alkalmazottak hatósági bizonyítvánnyal igazolják, hogy megfelelnek a Httv. 5. §-ban meghatározott követelményeknek,
- a kérelmező vállalja, hogy a külön jogszabályban előírt termékekről nyilvántartást vezet, illetve arról adatot szolgáltat.

A Hatóság az engedélyeket a nemzetbiztonsági szolgálatok és a Terrorelhárítási Központ vezetője véleményének kikérésével, az iparügyekért felelős miniszter, a rendészetért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter és az országos rendőrfőkapitány egyidejű tájékoztatásával adja ki.

JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS

A haditechnikai termékek jelöléséről, valamint a haditechnikai termékek és szolgáltatások nyilvántartásáról szóló 32/2007. (III. 19.) GKM rendelet értelmében a haditechnikai termékeket jelölni kell, valamint a gyártott vagy beérkezett, behozott termékről nyilvántartást kell vezetni. A vezetett nyilvántartásból évente adatot kell szolgáltatni a Hatóság részére. Az előírások célja, hogy a Magyarország területén gyártott, illetve beérkezett vagy behozott haditechnikai termék nyomon követhető legyen.
Így az adott eszköz:

- a jelölés révén egyedileg azonosítható,
- a nyilvántartás alapján a sorsa folyamatosan, visszamenőlegesen is megállapítható,
- az adatszolgáltatás alapján az egyes termékfajták mennyiségéről és azok birtokosáról a Hatóságnál információ keletkezik.

3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSE

A kettős felhasználású termékek exportjának ellenőrzése az Európai Unió Közös Kereskedelem Politikája alá tartozik, bár lényegesen érinti a Közös Kül- és Biztonságpolitikát is. A területet a kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló **428/2009/EK tanácsi rendelet** (a továbbiakban: tanácsi rendelet) szabályozza, amely közvetlenül hatályos és alkalmazandó. A tanácsi rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az I. mellékletében felsorolt termékek kivitele engedélyköteles. Az uniós termékellenőrzési lista egységes szerkezetbe foglalja a négy meghatározó exportellenőrzési rezsim (WA, NSG, AG, MTCR), illetve a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény által ellenőrzött termékek ellenőrzési listáját és több mint 2200 terméket tartalmaz az alábbi kategóriákra bontva:

0. kategória: Nukleáris anyagok, létesítmények és berendezések
1. kategória: Különleges anyagok és kapcsolódó berendezések
2. kategória: Anyagfeldolgozás
3. kategória: Elektronika
4. kategória: Számítógépek
5. kategória: Távközlés és információbiztonság
6. kategória: Szenzorok és lézerek
7. kategória: Navigáció és repülési elektronika
8. kategória: Hajózás
9. kategória: Légtér és hajtórendszerek

A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalról szóló 320/2010. (XII.27.) Kormány rendelet a Hivatalt jelöli meg külkereskedelmi államigazgatási hatóságként. A jogszabály alapján a Hatóság feladatkörében – többek között – eljár a kettős felhasználású termékek export-, transzfer-, brókerügyleti és

tranzitengedélyeivel kapcsolatos ügyekben, és kiadja a kettős felhasználású termékek behozatalára vonatkozó Nemzetközi Importigazolást, lefolytatja a nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos konzultációkat, ellátja a nemzetközi egyezmények hazai végrehajtásából adódó feladatokat, továbbá eljár a nemzetközi kereskedelmi szankciókban elrendelt, nem kettős felhasználású termékek exportengedélyezésével kapcsolatos ügyekben is. A Hivatal keretein belül az exportellenőrzési tevékenységért a **Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság, Exportellenőrzési Osztálya** a felelős szervezet.

A kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezését az uniós rendelet mellett a **13/2011. (II.22.) Korm. rendelet szabályozza**. Meghatározza az egyedi exportengedély, a globális exportengedély, a nemzeti általános exportengedély, a brókerügyleti engedély, az Európai Unión belüli transzfer és a hazánkon áthaladó tranzit szállítások engedélyezésének feltételeit, valamint rendelkezik a kettős felhasználású termékek behozatalának feltételeiről is.

A 13/2011. (II. 22.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó tevékenységet csak az a jogi, vagy természetes személy végezhet, akit a Hatóság **nyilvántartásba vett**. A naprakész közhiteles nyilvántartás a honlapon megtalálható. Export tevékenység esetén a kérelemhez be kell nyújtani a vállalat ún. Belső Ellenőrzési Programját. A Belső Ellenőrzési Programnak szabályoznia kell a rendeletek hatálya alá tartozó tevékenységben részt vevő személyek feladatkörét és felelősségét, a szervezeten belüli nyilvántartást, a kockázatelemzés módszereit, az előírások betartásának rendjét, és rendelkeznie kell a jogsértés következményeinek felszámolásáról.

A nyilvántartásba vett cégek exporttevékenysége az alábbi kiviteli engedélytípusok alapján történhet:
- **Uniós Általános Exportengedélyek**
- **Egyedi Exportengedély**
- **Globális Exportengedély**

A tanácsi rendelet II.a.-II.f mellékletében szereplő feltételek teljesülése esetén, az exportőrök ú.n. **Uniós Általános Exportengedély** alapján is szállíthatnak. Abban az esetben, ha a kettős felhasználású termékek – ide nem értve a II.g mellékletben felsoroltakat – exportjának célországa Ausztrália, Kanada, Japán, Új-Zéland, Norvégia, Svájc (ideértve Liechtensteint), vagy az Amerikai Egyesült Államok, az EU001. számú Uniós Általános Exportengedély alkalmazható. Az Uniós Általános Engedélyek alapján történt szállításokról, az exportőr a 13/2011. (II.22.) Korm. rendelet alapján köteles évi kétszer jelentést küldeni a Hatóságnak.

Kettős felhasználású termék kiviteléhez egy címzettre és egy végfelhasználóra vonatkozó **Egyedi Exportengedély** adható, amely egy évig érvényes. Az engedély a lejárta előtt legalább harminc nappal benyújtott hosszabbítás iránti kérelem alapján egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható. A kérelemhez csatolni kell a hiteles Végfelhasználói Nyilatkozatot, amely tartalmazza többek között a címzett/végfelhasználó részletes adatait, a termék felhasználásának egyértelmű meghatározását és a címzett/végfelhasználó kötelezettségvállalását, hogy az importált eszközök nem kerülnek eltérítésre, nem kerülnek reexportra.

Kettős felhasználású termékek kiviteléhez egy exportőrre és egy vagy több meghatározott rendeltetési országra, végfelhasználóra hatályos **Globális Exportengedély** adható ki. Kérelmet legalább egyéves exportellenőrzési gyakorlattal és a Globális Exportengedély használatát is szabályozó Belső Ellenőrzés Programmal rendelkező exportőr nyújthat be. A Globális Exportengedély legfeljebb három évre adható. Az exportőr évi kétszer jelentést küld a Hatóságnak a globális exportengedély alapján végzett kiszállításairól.

A tanácsi rendelet I. mellékletében **fel nem sorolt kettős felhasználású termékek** kivitele is engedélyköteles, amennyiben a Hatóság az exportőr tudomására hozza, illetve az exportőrnek tudomása van, vagy joggal feltételezi,

- hogy a szóban forgó terméket részben vagy egészben vegyi, biológiai, nukleáris fegyverek, illetve célba juttatásukra alkalmas eszközök fejlesztésére, gyártására, karbantartására raktározásával kapcsolatban kívánják felhasználni;
- hogy a beszerző ország vagy rendeletetési ország fegyverembargó hatálya alá esik, miközben a tervezett végfelhasználás katonai jellegű;
- hogy a szóban forgó terméket részben vagy egészben olyan katonai berendezés, termék alkatrészeként, részegységeként kívánják felhasználni, amelyet korábban az engedélyezésre vonatkozó szabályok megsértésével szállítottak ki.

Az ún. **„catch-all”** intézkedés esetén a Hatóság – az érintett társhatóságokkal egyeztetve – az ügy összes körülményének figyelembevételével dönt az ügyletben érintett termék ellenőrzés alá vonásáról, illetve – az engedélyezési eljárás lefolytatását követően – az engedély kiadásáról vagy a kérelem elutasításáról. Az ügyfelek állásfoglalást kérhetnek a Hatóságtól arra vonatkozóan, hogy egy adott ügylet engedélyköteles-e vagy sem.

A Hatóság az exportengedélyeket a külpolitikáért felelős miniszter állásfoglalása alapján és - a kérelem tárgyától függően - a gazdaságfejlesztésért, rendészetért, a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az Információs Hivatal, az Alkotmányvédelmi hivatal, az Országos Atomenergia Hivatal, a Katona Nemzetbiztonsági Szolgálat és Nemzetbiztonsági Szakszolgálat véleményének kikérésével adja ki. A nukleáris, illetve nukleáris kettős felhasználású termékekre vonatkozó exportengedélyeket és a Nemzetközi Importigazolásokat minden esetben az Országos Atomenergia Hivatal szakhatósági döntése alapján adja ki.

A nukleáris termékek esetén a nukleáris és nukleáris kettős felhasználású termékek nemzetközi forgalmára külön szabályozás, a 144/2011. (VII.27.) Korm. rendelet vonatkozik.

A kettős felhasználású termékek behozatala nem engedélyköteles, azonban az Európai Unió vámterületén kívülről a tanácsi rendelet I. mellékletének 0. kategóriájában szereplő nukleáris termékek és a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény I. mellékletének hatálya alá tartozó termékek csak **Nemzetközi Importigazolás** birtokában hozhatók be Magyarországra. Ezeken az eseteken kívül a Hatóság kérelemre kiadhat Nemzetközi Importigazolást, ha azt az exportőr szerinti ország hatósága igényli.

Bár a kettős felhasználású termékek számára is biztosított a termékek szabad áramlása az Unió vámterületén belül, kivételt képez ez alól a tanácsi rendelet **IV. mellékletében** felsorolt – különösen érzékenynek tekintett – termékek **transzferje**, amely szintén **engedélyköteles**.

Kettős felhasználású termékek *áthaladása*, **tranzit**ja is engedélyezés alá vonható vagy megtiltható, ha a hatóságok tudomására jut, hogy az átszállított termékeket részben vagy egészben vegyi, biológiai, nukleáris fegyverek fejlesztésével, gyártásával, karbantartásával, vagy az ilyen fegyverek célba juttatására alkalmas hordozó rakéták fejlesztésével, gyártásával, karbantartásával, raktározásával kapcsolatosan kívánják felhasználni.
Bizonyos esetekben a kettős felhasználású termékekkel kapcsolatos **bróker tevékenység** is engedélyhez köthető. Brókertevékenységnek minősülnek az alábbiak:

- olyan ügylet tárgyalása vagy intézése, amelyek célja kettős felhasználású termékek vétele, értékesítése vagy szállítása egy harmadik országból egy másik harmadik országba, vagy
- harmadik országban található kettős felhasználású termékek értékesítése vagy vétele egy másik harmadik országba történő transzfer céljából.

A kérelmek elbírálása során a Hatóság az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

- ✓ kötelezettségek és vállalások, amelyeket a vonatkozó nemzetközi non-proliferációs rezsimek és exportellenőrzési megállapodások részeseként, vagy a vonatkozó nemzetközi szerződések megerősítésével a tagállamok mindegyike elfogadott;
- ✓ az EU Tanács határozata, vagy közös álláspontja, az EBESZ döntése, vagy az ENSZ BT kötelező határozata alapján elrendelt szankciókból eredő kötelezettségek;
- ✓ a 2008/944/KKBP tanácsi közös álláspontban foglalt kritériumok (Ld.: 15. o.);
- ✓ tervezett végfelhasználással és az engedélyezett végfelhasználástól történő eltérítés kockázatával kapcsolatos megfontolások;
- ✓ az exportőr vagy partnere megsértette a vonatkozó jogszabályokat;
- ✓ a tevékenység veszélyezteti Magyarország kül- és biztonságpolitikai, vagy nemzetbiztonsági érdekeit;
- ✓ az exportőr a Belső Ellenőrzés Programját megfelelően működteti.

4. NEMZETKÖZI SZANKCIÓK VÉGREHAJTÁSA

A nemzetközi szankcióban elrendelt külkereskedelmi korlátozás alá eső termék kiviteléhez engedély szükséges. Ezek a nemzetközi kereskedelmet korlátozó intézkedések ENSZ BT határozatokon, illetve EU szankciókon (rendeleteken) alapulnak. Az egyre komplexebb kereskedelmi szankciók miatt a Hatóság megkeresésre ellenőrzi a tervezett kiviteli ügyleteket, és állásfoglalások formájában dönt azok szankciós érintettségéről. Ezzel elősegíti az ügyfelek döntéseit, egyben igazolva azokat más hatóságok és szervek eljárásai, intézkedései előtt. Az engedély 6 hónapig hatályos. A Hatóság a kérelmet elutasítja, ha nemzetközi szankció a termék kivitelét tiltja, vagy az előző pontban írt feltételek bármelyikét sértené az ügylet.

5. A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY ÉS A VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY HAZAI VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK

……

Az Exportellenőrzési Osztály látja el a fentiek mellett a Biológiai és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezmény és a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény hazai végrehajtásával kapcsolatos tevékenységeket.

A **bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló**, az ENSZ XXVI. ülésszakán, 1971. december 10-én elfogadott egyezményt Magyarországon az 1975. évi 11. törvényerejű rendelet hirdette ki. A végrehajtásra kiadott 21/2013. (I.30.) Korm. rendelet szabályozza az Egyezményből eredő nyilatkozattételi kötelezettségeket és az erre vonatkozó hatósági ellenőrzés rendjét.

Ennek megfelelően az érintett szervezetek 2014-ben is nyilatkoztak az általuk folytatott, az Egyezmény hatálya alá eső tevékenységről és a birtokukban lévő biológiai ágensekről és toxinokról. Ezek alapján az Exportellenőrzési Osztály összeállította - az érintett társszervek bevonásával - az évente benyújtandó nemzeti bizalomerősítő jelentését, amelyet a Külgazdasági és Külügyminisztérium közvetítésével juttatott el az ENSZ leszerelési ügyekkel foglakozó genfi irodájába.

A vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló egyezményt Magyarországon az 1997. évi CIV. törvény hirdette ki, míg a végrehajtás a 212/1998. (XII. 24.) Korm. rendeletben került szabályozásra. Ezen jogszabályok alapján a Hatóság feladata a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény nemzeti végrehajtásának felügyelete, illetve

az ezzel kapcsolatos feladatok koordinációja, valamint a Korm. rendeletben foglalt előírások betartásának ellenőrzése.

2014-ben az Osztály - a hazai vegyipari cégek nyilatkozatai alapján - az Egyezmény előírásainak megfelelően két alkalommal készített jelentést a hazánkban folytatott ellenőrzött vegyipari tevékenységről. A hágai székhelyű Vegyifegyver Tilalmi Szervezet az Egyezmény alapján jogosult alkalomszerűen ellenőrizni a Részes Államok által megküldött jelentések valódiságát. Ebből a célból 2014-ben egy vegyipari cégnél tartott ellenőrzést a Szervezet ellenőri csoportja. Az Egyezmény előírásainak megfelelően az ilyen ellenőrzések hazai szervezése, lebonyolításának elősegítése, valamint az ellenőrzés során az ellenőrzött fél jogainak képviselete a Nemzeti Hatóság feladata. Az ellenőrzésről készített jelentésében az ellenőri csoport megállapította, hogy az Exportellenőrzési Osztály által készített, az adott üzemre vonatkozó nemzeti jelentés helytálló volt és megfelelt a valóságnak. Jelentésükben a Szervezet ellenőrei nem először emelték ki az Exportellenőrzési Osztály munkatársainak felkészültségét és magas szintű együttműködését.

Az Exportellenőrzési Osztály – hasonlóan a korábbi évekhez – az érintett hazai társszervek közreműködésével összeállította az Egyezmény X. cikke szerinti, Nemzeti Védelmi Programról szóló jelentését, amelyet továbbított a Vegyifegyver Tilalmi Szervezetnek. A jelentés egyfajta bizalomerősítő intézkedés az Egyezmény Részes Államai között, megosztva azok vegyifegyverek elleni védelmi intézkedéseit.

A fenti egyezményekkel kapcsolatos kötelezettségek ellátása szervesen összefügg az exportellenőrzési tevékenységgel, mivel az említett leszerelési és non-proliferációs egyezmények által ellenőrzött termékek megtalálhatók más exportellenőrzési rezsimek terméklistáin, ezáltal az összes exportellenőrzési rezsim listáit egyesítő és közvetlenül végrehajtandó uniós exportellenőrzési listán is (lásd tanácsi rendelet I. sz. melléklete). Az eltérő szabályozások harmonizációja, az rezsimek listáinak módosításából eredő változások nyomon követése és beépítése a hazai gyakorlatba ugyancsak az Exportellenőrzési Osztály feladata, amelyet olyan módon kell elérnie, hogy az a gazdálkodóknak minél kisebb adminisztrációs terhet jelentsen.

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2014. ÉVI HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL, VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2014. során 205 vállalkozás rendelkezett haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel (regisztrációval) és 496 hadiipari tevékenységi engedéllyel.

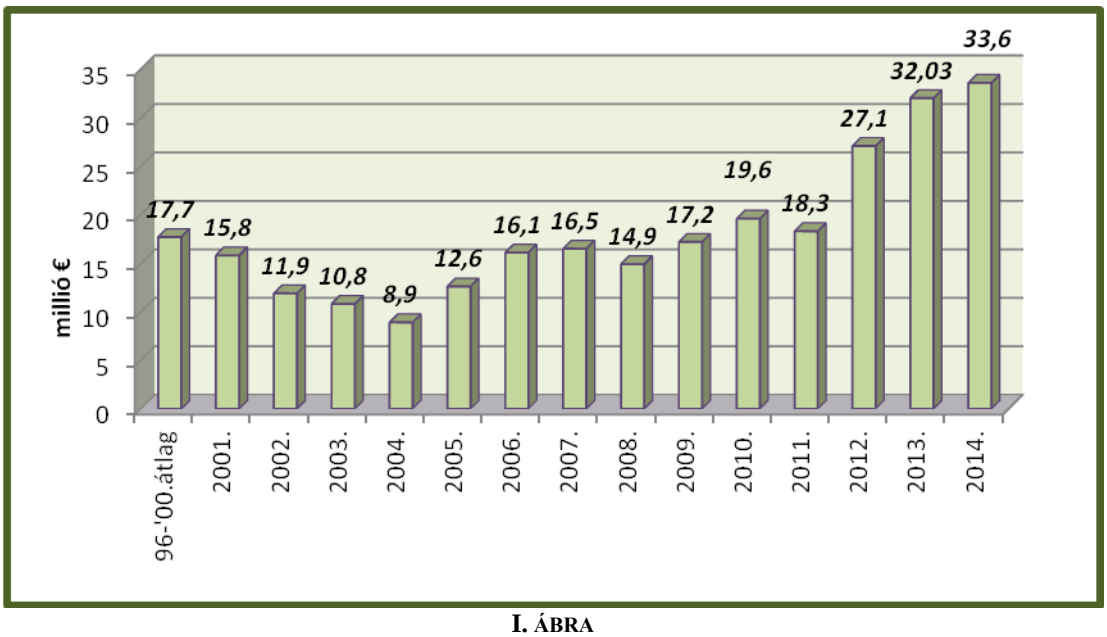
Hazai gyártásból a Magyar Honvédség elsősorban lőszereket, pirotechnikai termékeket, szárazföldi járműveket, felépítményeket és tartozékokat, radartechnikai, kommunikáció- és híradástechnikai berendezéseket, szoftvereket, speciális biztonsági rendszereket, vegyi mentesítő- és védő-készleteket, sugárszintmérőket, áramellátó berendezéseket, valamint ruházati- és védőfelszereléseket szerzett be.

A rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok hazai beszerzései elektronikai rendszerek fejlesztésére/javítására, lövészfegyverek lőszereire, pirotechnikai eszközökre, szoftverekre, híradó eszközökre, ruházati és védőfelszerelésekre, kényszerítő-, valamint titkosszolgálati eszközökre terjedtek ki.

A cégek a hazai termékek közül elsősorban lőszereket és pirotechnikai eszközöket, szárazföldi járművek alkatrészeit, elektronikai berendezéseket, valamint képalkotó berendezéseket és szoftvereket értékesítettek külpiacon.

A hazai kivitel és kiszállítás értéke 2014-ben **33,6 millió €** (10,1milliárd Forint) volt (lásd I. ábra), a megelőző évhez viszonyítva **4,9 %-kal nőtt**.

AZ EXPORT ALAKULÁSA 1996. ÉS 2014. KÖZÖTT (MILLIÓ €)

I. ÁBRA

Hatóságunk az ellátás biztonsága, valamint tartós ipari és kormányközi együttműködések előmozdítása érdekében meghatározott haditechnikai eszközök beérkezésére, kiszállítására, továbbá szolgáltatások igénybevételére és nyújtására összesen **3 db** kiszállításra vonatkozó általános forgalmi engedélyt tett közzé a honapján 2012. július 1-jével, az alábbi esetekre vonatkozóan:
a) hon- és rendvédelmi, rendészeti, továbbá nemzetbiztonsági szervek részére történő kiszállítás, beérkezés,
b) tanúsított vállalatok részére történő kiszállítás, beérkezés,
c) garanciális javításra, kiállításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó kiszállítás, beérkezés.

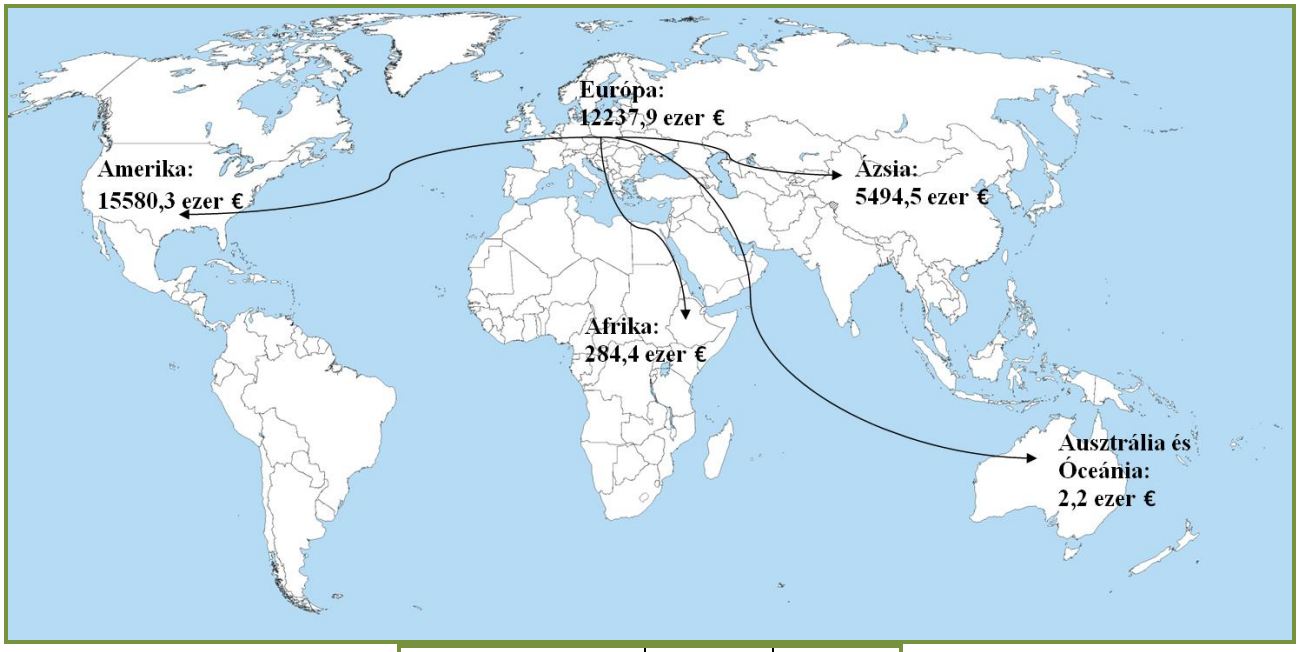
A Hatóság 2014-ben **20 db kivitelre vonatkozó globális forgalmi engedély**t adott ki, amelyet elsősorban a vadászboltok ellátására szakosodott külkereskedők vettek igénybe.

Az **egyedi forgalmi engedély** megegyezik a korábbi forgalmi engedéllyel. 2014-ben a Hatóság elé mindösszesen 266 db kivitelre vonatkozó egyedi forgalmi engedély iránti kérelem került.

A Hatóság 2014-ben 4 db **258/2012/EU rendelet szerinti kiviteli engedélyt adott ki.**

Tárgyévben Hatóságunk **22 darab brókerengedélyt** adott ki, 1 darab engedélykérelmet utasított el és 2 db engedélyt vont vissza. A kiadott brókerengedélyekből tárgyévben egy sem teljesült.

A MAGYAR EXPORT FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA 2014-BEN[14]

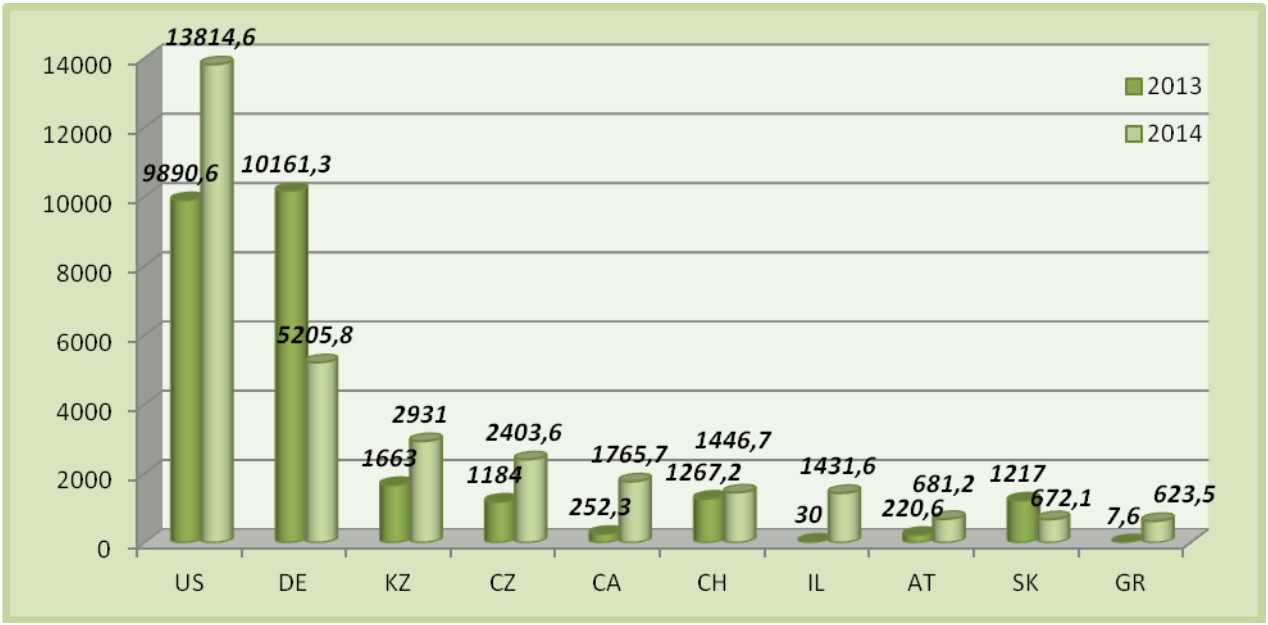
Földrész	2013	2014
Ausztrália	0,05%	0,01%
Amerika	31,66%	46,37%
Európa	47,97%	36,42%
Afrika	9,17%	0,85%
Ázsia	11,15%	16,35%

14 Egyes viszonylatokba csak devizamentes kivitel (és behozatal) történt. Ezek a békefenntartó missziókban résztvevő magyar alakulatok részére vagy kiállításokra ki- és visszavitt haditechnikai eszközök szállításai voltak. Ezen devizamentes árumozgásokra vonatkozó adatokat a táblázatok és a mellékletek ***nem*** jelenítik meg**.**

II. ÁBRA

Exportunk 35 országba irányult (lásd III. ábra). 2014-ben valamennyi földrészre történő szállítások tekintetében átrendeződés figyelhető meg. Ebben az évben az amerikai kontinensre történő export értéke és aránya először előzte meg az **európai szállításokét**, a szállítások aránya 14,71 %-kal, értéke pedig 53,6 %-kal nőtt, tehát az előző évekhez hasonlóan tovább erősödtek a kontinensre történő szállítások. A korábbi években az európai szállítások tették ki az export legnagyobb hányadát, ennek aránya most – az **amerikai szállítások** növekedésével párhuzamosan - 11,55 %-kal, értéke 20,4 %-kal csökkent. Az **Ázsiába** irányuló exportunk aránya és értéke növekedett, és ahogy 2013-ban is, az erre a kontinensre irányuló export értéke szinte kizárólag magyar gyártású termékek értékesítéséből állt. Jelentősen **visszaesett** az **Afrikába** irányuló export.

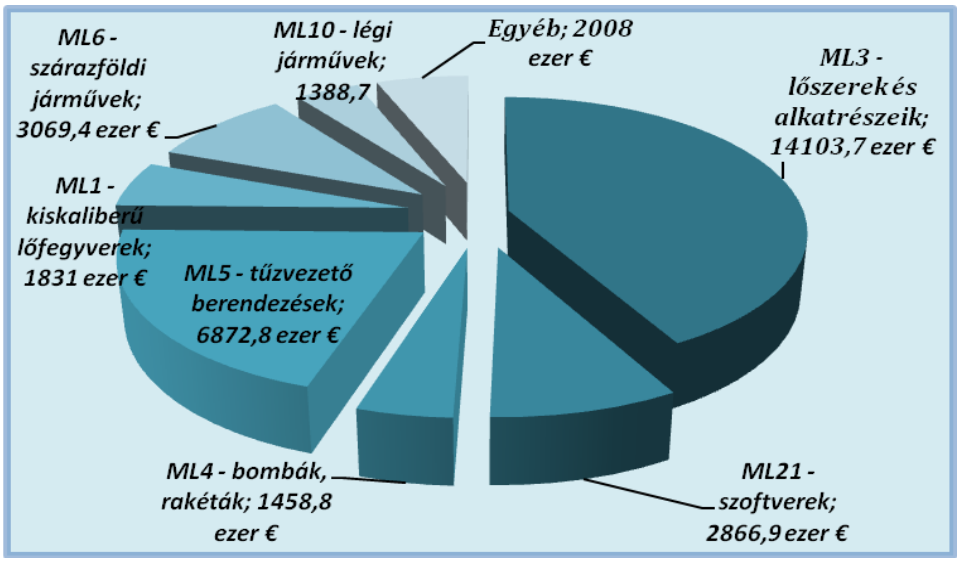
AZ EXPORT CÉLORSZÁGOK SZERINTI MEGOSZLÁSA (EZER €)

III. ÁBRA

A részletes kiviteli adatokat a 2. sz melléklet tartalmazza ország szerinti megoszlásban.
Az export 85,7 %-a gyártásból, 18,6 %-a hadrendből kivont eszközök értékesítéséből és 5,7 %-a re-exportból, illetve bróker tevékenységből származott.

A HADITECHNIKAI EXPORT FORGALOM ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN 2014-BEN

IV. ÁBRA

A cégek a hazai termékek közül elsősorban kiskaliberű lőfegyvereket, kiskaliberű lőszereket, tűzvezető rendszereket, radart, szárazföldi járműveket, légi járműveket, szoftvereket, bombákat és rakétákat, valamint tűzvezető rendszereket értékesítettek külpiacon (lásd IV. ábra).

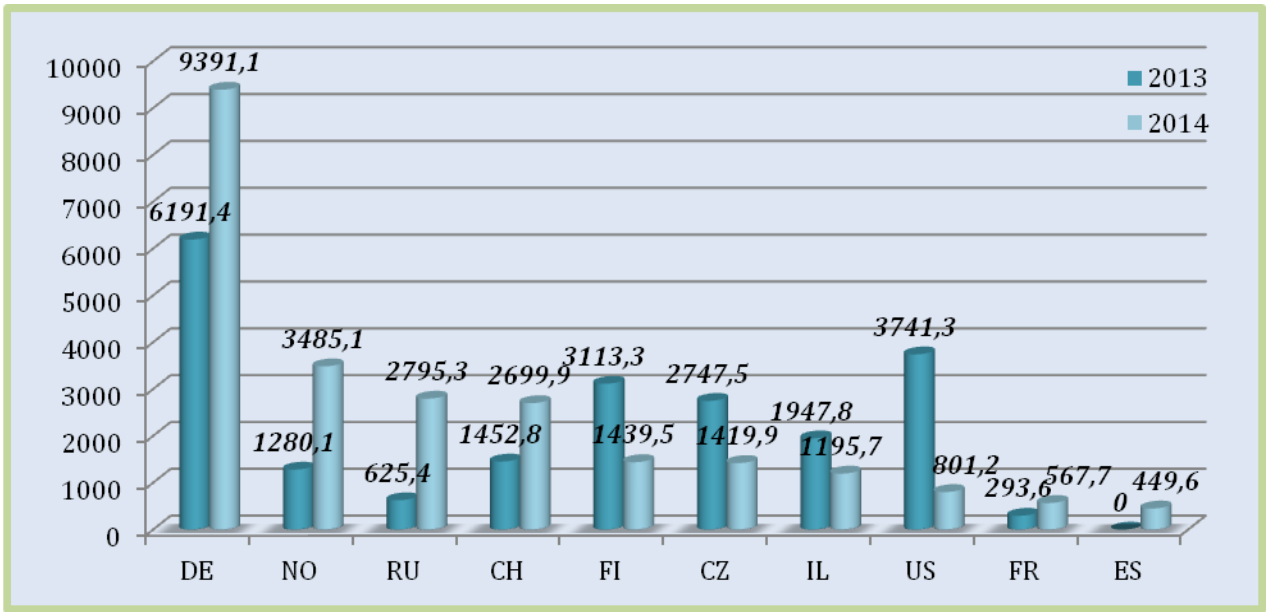
Hatóságunk 2012. július 1-jével **általános forgalmi engedély**t tett közzé honlapján, összesen **3 db** beérkezésre vonatkozó engedélyt az alábbi esetekre vonatkozóan:
a) hon- és rendvédelmi, rendészeti, továbbá nemzetbiztonsági szervek részére történő kiszállítás, beérkezés,
b) tanúsított vállalatok részére történő kiszállítás, beérkezés,
c) garanciális javításra, kiállításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó kiszállítás, beérkezés.
Az általános forgalmi engedélyeket elsősorban a HM beszerzéssel foglalkozó hivatala vette igénybe, illetve más vállalkozások devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek esetén.

A Hatóság 2014-ben 31 **db globális forgalmi beérkezésre vonatkozó engedély**t adott ki, ezt elsősorban a vadászboltok ellátására szakosodott külkereskedők vették igénybe.

Az **egyedi forgalmi engedély** megegyezik a korábbi forgalmi engedéllyel. 2014-ben a Hatóság elé mindösszesen **347 db** behozatalra vonatkozó egyedi forgalmi engedély iránti kérelem került.

A magyar import értéke 2014-ben 27,5 millió € (8,25 milliárd forint) volt, tehát **6,2 %-kal nőtt** a tárgyévet megelőző évhez képest. A **spec. polgári** (vadász- és sportfegyverek, valamint alkatrészeik és lőszereik) eszközök behozatalának értéke 4,6 millió €, azaz a teljes import **16,7 %**-át tette ki.

A 2014. ÉVI MAGYAR HADITECHNIKAI IMPORT FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA (EZER €)

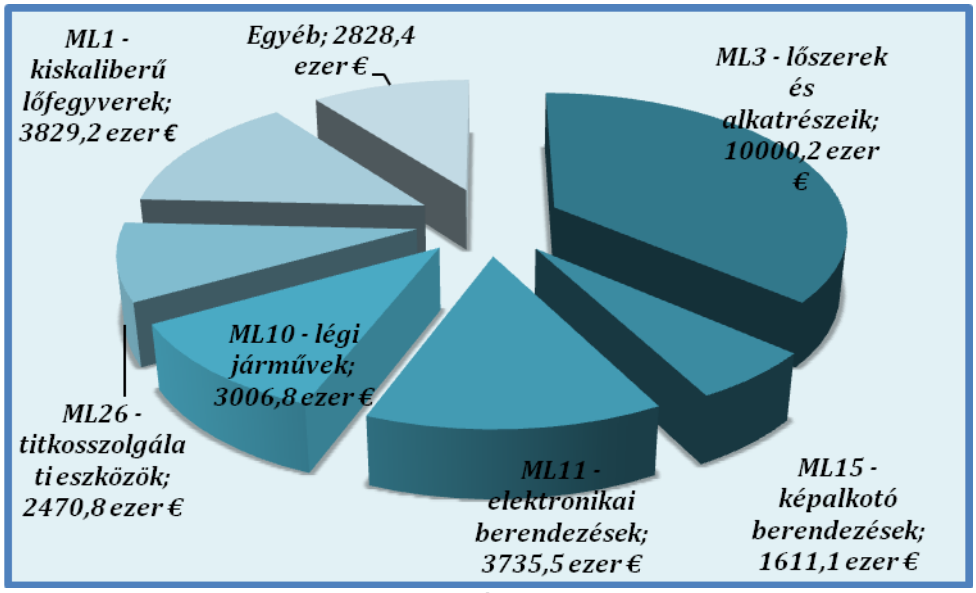

V. ÁBRA

A behozatalra vonatkozó részletes adatokat ország szerinti megoszlásban a 3. sz. melléklet tartalmazza.

Az importált eszközök és szolgáltatások tekintetében továbbra is az állami beszerzések képviselik az import nagy részét és ennek aránya (36, %) jelentősen csökkent a korábbi évekhez viszonyítva.
A gyártó cégek alapanyagimportja nőtt az előző évhez viszonyítva, és ezzel együtt exportjukat kis mértékben növelni tudták.
A reexport értéke és aránya a megelőző évhez viszonyítva felére csökkent, s így a korábbi évekhez hasonló szintre esett vissza.

A HADITECHNIKAI IMPORT FORGALOM ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN 2014-BEN

VI. ÁBRA

Továbbra is magas az *elektronikai eszközök* (ML 11) aránya, értéke mintegy megduplázódott az előző évhez képest, amely a Honvédség rádiótechnika beszerzéséből adódik. Kiemelkedő továbbá a

titkosszolgálati eszközök beszerzése (ML 26), és továbbra is jelentős arányt képviselnek a *kiskaliberű kézifegyverek* (ML 1), valamint *lőszerek, lőszeralkatrészek* (ML 3), amelyek egyrészt a sport- és vadászboltok, kis- és nagykereskedők raktáraiba, másrészt a *RUAG Zrt.* gyártósoraira kerültek lőszeralkatrészként. Jelentősen nőtt a *légi jármű és azok alkatrészeinek* (ML 10) importja, amely elsősorban a Magyar Honvédség eszközeihez való alkatrészek behozatalából adódik. A *képalkotó berendezések és azok alkatrészei* (ML 15) a rendőrség határőrizeti feladatainak ellátásához szükségesek.

2014-ban a haditechnikai külkereskedelmi forgalom (export + import) 61,1 millió €-t (18,3 milliárd forint) tett ki**. A haditechnikai külkereskedelmi mérleg 6,1 millió €** (1,8 milliárd forint) **aktívumot** mutat**.**

Tárgyévben **90 cég vett részt a külkereskedelmi forgalom lebonyolításában**, vagyis a külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel rendelkező cégek 46,4 %-a.

Az EU Külügyek Tanácsa 2014. február 20-án Következtetéseket fogadott el Ukrajnával szemben, amelynek 4. pontja alapján a tagállamok felfüggesztik a belső elnyomásra felhasználható eszközök exportjára kiadott engedélyeket, és felülvizsgálják a haditechnikai eszközök exportjára kiadott engedélyeket. A Hatóság a Következtetések alapján felülvizsgálta az Ukrajna relációba kiadott kiviteli engedélyeket, érvényes engedélyek nyilvántartásunkban nem szerepeltek, vagy azok már korábban teljesültek.

Az Európai Unió Tanácsa az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt korlátozó intézkedéseket fogadott el 2014/512/KKBP számú határozatában. A határozat véleményezésében és annak áttekintésében Hatóságunk munkatársai aktívan részt vettek. A határozat 2014. augusztus 1-jén lépett hatályba és kimondta

- a haditechnikai eszközök Oroszország részére történő közvetlen, vagy közvetett értékesítésének, szállításának, transzferének vagy kivitelének;
- Oroszországban bármely természetes vagy jogi személy, szervezet vagy szerv számára vagy oroszországi használatra bróker tevékenység folytatásának;
- katonai tevékenységgel kapcsolatos tevékenység finanszírozásának és pénzügyi támogatásának;
- haditechnikai eszközök Oroszországból történő behozatalának, beszerzésének vagy szállításának tilalmát.

Az intézkedések a 2014. augusztus 1. előtt megkötött szerződések végrehajtását és az Unióban meglévő kapacitások karbantartásához és biztonságához szükséges pótalkatrészek és szolgáltatások biztosítását nem érintették. Oroszország export szempontjából nem nagy partnere a magyar hadiiparnak, ezért nem érintette mélyen a területet. Import tekintetében - figyelembe véve a korlátozó intézkedések alóli kivételeket – a Honvédelmi Minisztérium beszerzési forrásai továbbra is biztosítottak.

A tárgyévben érvényben lévő embargók listáját az *1. sz. melléklet* tartalmazza.

Ezen kívül az MKEH Együttműködési Megállapodással rendelkezik a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal és az Alkotmányvédelmi Hivatallal.

Az ENSZ Közgyűlése 2013. április 2-án – a márciusi diplomáciai konferenciát követően – túlnyomó többséggel elfogadta a Fegyverkereskedelmi Szerződésről szóló határozatot, melynek Magyarország is társszerzője volt. Magyarország a dokumentumot 2013. június 3-án írta alá, amikor az aláírásra megnyílt. Az 50. tagállami ratifikációt követő 90 nap leteltével a Fegyverkereskedelmi Szerződés végül 2014. december 24-én lépett hatályba.

A szerződéssel megszületett a hagyományos fegyverek kereskedelmének első átfogó, nemzetközi szabályozása, normatív keretet teremtve az illegális fegyverkereskedelem visszaszorításához.–Hatálya lényegében a hagyományos fegyverek teljes körére kiterjed, beleértve a kézi- és könnyűfegyvereket, a lőszereket és a töltényeket is. Kiemelendő, hogy az export engedélyek elbírálásánál kötelező szempont a nemzetközi jog és a humanitárius jog érvényesülésének helyzete az importáló országban. Ezek durva

megsértése, valamint a fegyveres konfliktusokban a nők ellen elkövetett tömeges erőszak esetén az ügyletet el kell utasítani. A fegyverkereskedelem átláthatósága érdekében a szerződéshez csatlakozó országok évente jelentést adnak a forgalmi adatokról.

A Fegyverkereskedelmi Szerződés kihirdetéséről szóló 2014. évi V. törvényt végül 2014. február 11-én hirdették ki. A törvény a kihirdetést követő napon lépett hatályba.

2014 során is kiválóan működött a kooperáció a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal kötött Együttműködési Megállapodás alapján, amelyet tárgyév során a felek megújítottak.

2. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELME 2014-BEN

Az Exportellenőrzési Osztály 2014-ben összesen 73 céget jegyzett nyilvántartásában, ami 9%-kal több regisztrált vállalkozást jelent, mint a korábbi évben. Közülük 32 vállalkozás végzett szállításokat is a tárgyévben.

A 2014. év során 11 db globális engedélyt, 127 db egyedi engedélyt adtunk ki és 16 exportőr használta az EU001 sz. Uniós Általános Engedélyt. 2014-ben 14 db Nemzetközi Importigazolást bocsátottunk ki.

2014-ben a kettős felhasználású termékek kiszállításának értéke 719,49 millió €-t (222 milliárd forintot) tett ki. A harmadik országokba történt kivitel tekintetében ez **7%-os növekedést** jelent a 2013. évi adatokhoz képest.

Az export volumene EU001-es engedélyre 224,59 millió € (69,321 milliárd forint) (32%)**,** globális exportengedélyre 426,16 millió € (131,47 milliárd forint) (60%), egyedi exportengedélyekre 68,42 millió € (21,11 milliárd forint) volt (8%). A globális exportengedélyekre történt szállítások értéke megduplázódott, ezzel párhuzamosan az összexportban képviselt aránya is jelentősen megnőtt. Az Európai Unióba irányuló engedélyköteles termékek kiszállítása (transzferje) elhanyagolható volt.

AZ ENGEDÉLYKÖTELES EXPORT TERMÉKENKÉNTI MEGOSZLÁSA (€)

Jegyzékszám	TERMÉK	Globális engedélyre teljesített szállítások értéke	EU001 Uniós Általános Engedélyre teljesített szállítások értéke	Egyedi Exportengedélyek értéke	Összérték
5A002	**Információvédelmi eszközök, berendezések, alkatrészek.**	389 781 422	39 391 839	769 216	**429 942 477**
5A001	**Távközlési berendezések**		81 703 998		**81 703 998**
3A001	**Elektronikai berendezések**	746 589	70 613 141		**71 359 731**
1C010	**Rostos és szálas anyagok (szénszál)**		22 624 080	38 582 273	**61 206 353**
5D002	**Információvédelmi szoftverek**	35 388 155		2 585 981	**37 974 137**
Catch all	**nem listás kettős felhasználású termék**	364 907		20 095 213	**20 460 121**
2B350	**Vegyipari berendezések. alkatrészek**	21 122	9 666 858	675 044	**10 363 025**
3E001	**Elektronika technológiája**			4 672 897	**4 672 897**
6A002	**Optikai szenzorok tartozékai**	15 878	751 047	152 336	**919 262**
6A008	**Radarrendszerek**			694 393	**694 393**

	és –alrendszerek				
2E002	**Vegyipari technológia transzfer**			114 019	**114 019**
Egyéb					**82297**
Össz:		**426 318 077**	**224 751 798**	**68 422 834**	**719 492 709**

VII. ábra

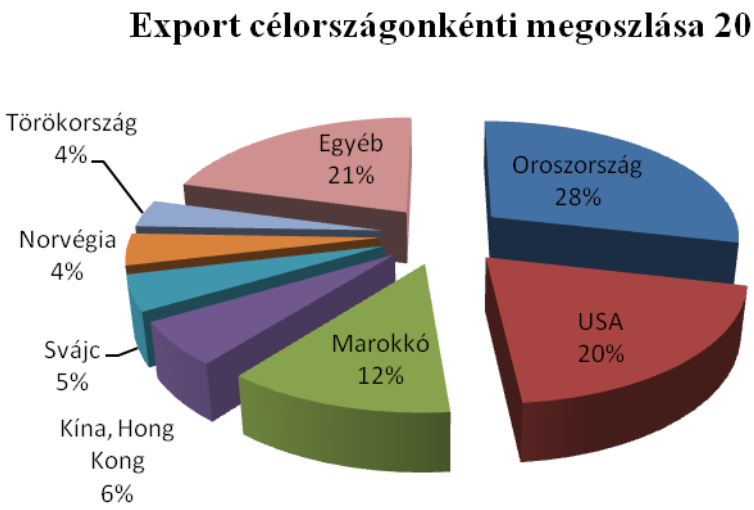
Az export termékszerkezetét a VII. táblázat jól szemlélteti. A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is *információvédelmi, távközlési és elektronikai berendezések dominanciája* jellemzi a hazai engedélyköteles exportot, valamint kiemelkedő a *szénszál* és a *vegyipari berendezések (szelepek)* harmadik országba történő értékesítése is. Ezek a termékek a kettős felhasználású exportok 95%-át teszik ki. Ugyanakkor növekedést mutat az engedélyezés alá vont ügyeletek száma is. Az ún. „catch all" szállítások az összexport kb. 3%-át tették ki 2014-ben, míg az azt megelőző időszakban alig 0,4%-ban jelentek meg. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy az Exportellenőrzési Osztály az elmúlt években igyekezett minél több szakmai rendezvényen keresztül eljutni a cégekhez, felhívva a figyelmet a proliferáció veszélyeire és az exportellenőrzés szabályaira.

A kettős felhasználású termékek általában fejlett technikai színvonalat feltételeznek, így a gyártói háttérben tőkeigényes beruházások állnak. Az export több mint 90%-át multinacionális hálózatok magyar leányvállalatai teljesítették.

VIII. Ábra

2014. év során Magyarországról 63 országba szállítottak kettős felhasználású terméket, amelynek földrészenkénti megoszlását a VIII. ábra, az országonkénti megoszlását a IX. ábra mutatja. Az előző évekhez képest jelentősen megnőtt az afrikai és az európai export értéke, és ehhez képest visszaesést mutat az ázsiai és amerikai vevők aránya.

IX. Ábra

A szállítások nagyobb része Oroszországba (205,615 millió € ≈ 63,43 milliárd forint) és az USA-ba (143,33 millió € ≈ 44,21 milliárd forint) irányult. Jelentős arányt képvisel a célországok között Marokkó (87,49 millió € ≈ 27 milliárd forint) és Kína (42,16 millió € ≈ 13 milliárd forint). Az elmúlt években is a kettős felhasználású termékek legfőbb piacát – többek között – az Amerikai Egyesült Államok, Kína, Oroszország, Brazília és Ukrajna jelentette. Az Európai Bizottság 2013. évi adatai szerint[15] uniós szinten a tagállamok legnagyobb vevő országai az USA, Kína és Oroszország volt.

Tárgyév során a Hatóság **23** esetben folytatott **konzultációt** más tagállam hatóságaival. Ez a formalizált eljárás azokra az esetekre vonatkozik, amikor az Unió más tagállamában benyújtott exportengedély-kérelemben olyan termék szerepel, amelyet Magyarországon állítanak elő vagy más okból hazánk területén van, és innen kívánják egy Unión kívüli harmadik országba exportálni. Ezekben az esetekben a két érintett engedélyezési hatóság együtt dönt a tervezett ügyletekről.

Proaktív ügyfél-tájékoztatási erőfeszítéseinknek is köszönhetően 2014. év során számos esetben fordultak Hatóságunkhoz gazdálkodók tájékoztatásért exportügyleteiket megelőzően, különös tekintettel a nemzetközi kereskedelmi korlátozó intézkedésekre (szankciók, embargók) tekintettel. Utóbbiak ugyanis nem csak listás kettős felhasználású termékekre, hanem további (nem listás) érzékeny termékekre, illetve gazdasági nyomásgyakorlás céljából ellenőrzött vagy tiltott termékekre és kapcsolódó szolgáltatásokra is vonatkoznak. A 2014-es év első felét az iráni szankciók várható enyhülésével, míg az év második felét az orosz-ukrán helyzet nyomán életbe lépett kereskedelmi korlátozásokkal kapcsolatos megkeresések jellemezték. Több érintett cég kért segítséget és kétoldalú konzultációt. Állásfoglalásainkkal segítettük az ügyfelek eligazodását a szankciók értelmezésével, világos jogi helyzetet teremtve ezáltal a vállalkozásoknak (és együttműködő társszerveinknek) tervezett exportügyleteiket tekintve. Emellett két alkalommal tettünk eleget meghívásnak a Magyar Kereskedelmi és Ipari Kamara rendezvényein. A Hatóság **93** esetben konkrét állásfoglalást adott ki tervezett ügyletekre vonatkozóan. A válasz 4 esetben volt elutasító.

[15] Az Európai Unió jelentése a honlapon, illetve az alábbi linken megtalálható: *http://mkeh.gov.hu/haditechnika/kettos_felhasznalasu* „Hasznos információk” ; *http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/july/tradoc_153612.pdf*

3. ELLENŐRZÉSEK, FÓRUMOK

A Hadiipari és Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály (HHKO) 2014. évi ellenőrzési programjában 70 helyszíni ellenőrzés szerepelt. Ezen kívül az osztály munkatársai 8 rendkívüli ellenőrzést hajtottak végre. Az ellenőrzés előkészítésének szakaszában 3 engedélyes a hadiipari tevékenységi engedély visszavonását kérte. Az ellenőrzés lefolytatását követően 1 vállalkozás jelezte, hogy a továbbiakban nem kívánja fenntartani hadiipari tevékenységi engedélyét, ezért azt a cég kérésére visszavontuk. A hatósági ellenőrzés helyszínén 1 vállalkozás nem jelent meg, ezért hadiipari engedélyét hivatalból visszavontuk. Az ellenőrzések keretében az osztály munkatársai konzultációs jelleggel tájékoztatják az ügyfeleket az aktuális változásokról, engedélyezési feltételekről, embargókról.

A 2014. évben a Hatóság 520 fő adatait kérte le a bűnügyi nyilvántartó rendszerből.

Az ellenőrzések nagy részében közreműködtek az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat képviselői.

A nyilvántartások tekintetében nagyobb hiányosságot, szabálytalanságot az ellenőrzések nem fedtek fel. A haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi, valamint forgalmi engedélyek megszerzésére benyújtott kérelmekben adott nyilatkozatok dokumentumokkal igazolhatók voltak.

Általános ellenőrzési tapasztalatként állapítható meg, hogy a cégek a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos okmányokat elkülönítve, lefűzve kezelik, a vonatkozó jogszabály szerinti negyedéves forgalmi adatközlést többé-kevésbé rendszeresen, megfelelően küldik meg a Hivatal részére. A kötelezettségek elmulasztásának esetére a bírságolás lehetőségére felhívtuk a cégek figyelmét.
Az engedélyesek általában betartják az előírásokat; a nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségek terén tapasztalható kisebb problémák esetén szóbeli figyelmeztetéssel éltünk.

Az Exportellenőrzési Osztály 17 alkalommal végzett tervezett helyszíni ellenőrzést engedélyeseinél. Ebből 6 alkalommal folytatott utólagos ellenőrzést olyan szervezeteknél (ebben az évben főleg egyetemeken), amelyek a Biológiai- és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezménnyel érintett biológiai ágenseket vagy toxinokat jelentettek be Hatóságunkhoz. Öt alkalommal pedig a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény hazai végrehajtásával kapcsolatban végeztek ellenőrzést az Osztály munkatársai az érintett vegyipari cégeknél.

Az elmúlt évben elsősorban az új globális engedélyeseink ellenőrzésére helyeztük a hangsúlyt. Ezek a cégek külföldön bejegyzett vállalatok vagy multinacionális cégek magyarországi bejegyzésű leányvállalatai, amelyek sok hazai munkahelyet adnak, és a kettős felhasználású exportunk nagy részét teszik ki. Ezért különösen fontos volt számunkra megfelelő felkészítésük, számukra pedig a hatósági visszacsatolás ellenőrzés-engedélyezés alá eső külkereskedelmi tevékenységükről.

A non-proliferációs rezsimekben kiemelt téma a *nem-megfogható technológia transzfer* és annak kockázatai.
A témában 2014 folyamán négy alkalommal tartottunk előadást az Alkotmányvédelmi Hivatal kijelölt munkatársával együtt különböző kutatóintézetekben. Ezek az előadások egy 2013-ban megkezdett előadássorozat részei, amelynek keretében a partnerintézménnyel közösen próbáljuk felhívni figyelmet az egyes kutatók etikai felelősségére az exportellenőrzési rendszerben, illetve non-proliferációban. A témához kapcsolódóan a releváns tevékenységet folytató egyetemeken és kutatóintézeteknél tartott helyszíni ellenőrzések során az Exportellenőrzési Osztály munkatársai – sok esetben társhatóságok képviselőivel együtt – hívták fel a figyelmet a nem megfogható technológia transzfer veszélyeire, esetleges engedélyezési kötelezettségeire.

Általánosságban elmondható, hogy az ellenőrzések során jogsértést nem tapasztaltunk, a kisebb adminisztrációs hiányosságokat, illetve az elmaradt jelentéseket az engedélyesek pótolták. Több cég is maga kérte a hatósági auditot, hogy meggyőződjön arról, megfelel-e gyakorlata az előírásoknak. Az ellenőrzéseket kihasználva tájékoztattuk az ügyfeleket a szabályozásban várható változásokról, felhívtuk a figyelmet az aktuális szankciókra, illetve proliferációs veszélyekre; a hatékony együttműködés és partnerség jegyében a hatóság munkatársai számára is lehetőség nyílt tájékozódniuk az adott termékről, piacáról, lehetséges felhasználásáról közvetlenül a gyártóktól: az ipar képviselőitől.

Az Exportellenőrzési Osztály tárgyévben kezdte meg „outreach" tevékenységét a szállítmányozó cégeknél. A konzultációk célja, hogy felhívjuk a figyelmet az exportellenőrzési szabályokra és saját felelősségükre, valamint az, hogy tájékoztassuk őket az aktuális külkereskedelmi korlátozásokról és szankciókról. 2014 folyamán jártunk több piacvezető cégnél, valamint számos szakmai rendezvényre nyertünk meghívást, amelyeken közel 40 vállalathoz jutott el az üzenetünk.

4. RÉSZVÉTEL NEMZETKÖZI FÓRUMOKON

2014 folyamán, a Külgazdasági és Külügyminisztériummal együttműködve továbbra is képviseltük Magyarországot a tevékenységünkkel összefüggő nemzetközi fórumokon.

Az EU Tanácsának hagyományos fegyverek exportellenőrzésével foglalkozó munkacsoportjában (COARM) és annak az **ENSZ Fegyverkereskedelmi Szerződéssel kapcsolatos** tanácsi munkacsoportjában (COARM-CODUN ATT) 10 alkalommal, a COARM nem kormányzati szervezetekkel tartott szemináriumán egy alkalommal vett részt Hatóságunk képviselője. Hatóságunk munkatársa meghívásra előadóként, illetve szekcióülést levezető elnökként vett részt Csehországban Ukrajna, Örményország és Moldova szakértői számára tartott COARM regionális szemináriumon; COARM regionális szemináriumon Albániában; Németországban az EU Fegyverkereskedelmi Szerződéssel kapcsolatos „outreach" tevékenység projektmegbeszélésén; Grúziában a Kelet-Európa és Kaukázus régió államai (Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Grúzia, Moldávia, Örményország, Ukrajna) részére tartott regionális exportellenőrzési szemináriumon; Szerbiában a Nyugat-Balkán régió államainak (Albánia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Macedónia, Szerbia) tartott exportellenőrzési szemináriumon, továbbá Makedóniában az ENSZ Fejlesztési Program (SEESAC) által finanszírozott regionális szemináriumon, amelyek célja a Nyugat-Balkán országainak hagyományos fegyverek exportellenőrzési szakértői számára olyan fórum biztosítása, ahol a szakemberek számára rendszeres időközönként eszmecserére nyílik lehetőségük a régió aktuális exportellenőrzési kérdéseinek megvitatására.

A védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferjére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/EU irányelv (transzferirányelv) alapján létrehozott Bizottsági munkacsoport ülésén Hatóságunk munkatársa 2 alkalommal, illetve ezzel összefüggésben a hadiipari ágazat uniós érdekképviseleti szervezeteinek részvételével lezajlott műhelybeszélgetésen vett részt 1 alkalommal.

A Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportjának Ellenőrzéséről (WA) alábbi munkacsoportjaiban képviseltette magát a Hatóság: szakértői munkacsoport (EG), általános munkacsoport (GWG), engedélyezési és rendvédelmi munkacsoport (LEOM) és a Plenáris Ülés.

A Wassenaari Megállapodás keretében a Hatóság munkatársai Németországgal és Horvátországgal együttműködve vállalták a Bosznia-Hercegovina tagsági kérelmével kapcsolatos társ-jelentéstevői feladatok ellátását.

A Hatóság képviselője 2014-ben is részt vett a **Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény** Nemzeti Hatóságainak 16. Éves Találkozóján, ahol a Vegyifegyver Tilalmi Egyezményt végrehajtó szervezetek képviselőivel nyílt lehetőség eszme-, és tapasztalatcserére az Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos kérdésekben. Hasonlóan a korábbi évekhez a Hatóság szintén képviseltette magát a Nemzeti Hatóságok 13. Regionális Találkozóján, ahol a végrehajtás kérdéseiről szűkebb körben, a regionális szempontokat előtérbe helyezve egyeztethettek a hatóságok képviselői. A Hatóság képviselője ugyancsak részt vett az Egyezmény döntéshozatali fórumaként működő Részes Államok 19. Konferenciáján.

A tavalyi évben a Hatóság szakértői a Vegyifegyver Tilalmi Szervezettől több olyan eseményre (gazdasági- és tudományos együttműködést szorgalmazó XI. cikkely végrehajtásával foglalkozó szeminárium, az oktatási és ipari szektort célzó figyelemfelhívó programról szóló konferencia) is meghívást kaptak, amelyeken a szervezet jövőjével kapcsolatos kérdések kerültek napirendre.

A Hatóság képviseltette magát továbbá az Ausztrália Csoport plenáris hetének ülésein, a Nukleáris Szállítók Csoportja döntés-előkészítő Konzultatív Munkacsoport (CG), valamint a Rakéta Technológia Ellenőrzési Rezsim (MTCR) plenáris hetének ülésein.

Hatóságunk munkatársa részt vett fentieken kívül az EBESZ, az Interpol, illetve az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatala, illetve az ENSZ Leszerelési Ügyek Hivatala közös szervezésében megrendezett, a **kézi- és könnyű lőfegyverek nyomon követésről szóló konferencián.**

Amennyiben további kérdése van, az alábbi elérhetőségeken fordulhat Hatóságunkhoz:

MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG
Németvölgyi út 37-39.
H-1124 Budapest
E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu
Telefon: 06 1 4585 599
Fax: 06 1 4585 885

Az alábbi forrásokból juthat további információhoz:

http://www.mkeh.gov.hu
http://www.consilium.europa.eu/policies/foreign-policy.aspx?lang=hu
http://www.sipri.org
http://eeas.europa.eu/

1. SZÁMÚ MELLÉKLET: A 2014-BEN ÉRVÉNYBEN LÉVŐ FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK
2. SZÁMÚ MELLÉKLET: A 2014. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN
3. SZÁMÚ MELLÉKLET: A 2014. ÉVI IMPORT ADATOK RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN

A 2014-BEN ÉRVÉNYES FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK

Ország / Elrendelő szervezet	ENSZ	EU	EBESZ
Afganisztán		*	
Al-Kaida és a Tálib rezsim	*	*	
Azerbajdzsán	*		*
Belarusz		*	
Burma / Myanmar	*	*	
Dél-Szudán		*	
Elefántcsontpart	*	*	
Eritrea	*	*	
Guinea		*	
Irak	*	*	
Irán	*	*	
Kína		*	
Kongói Demokratikus Köztársaság	*	*	
Közép-Afrikai Köztársaság	*		
Észak-Korea	*	*	
Libanon	*	*	
Libéria	*	*	
Líbia	*	*	
Oroszországi Föderáció		*	
Örményország	*		*
Szíria		*	
Szomália	*	*	
Szudán	*	*	
Zimbabwe		*	

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

2013-2014. ÉVI HADITECHNIKAI EXPORT RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció	2013	2014
Amerikai Egyesült Államok	9890,6	13814,6
Ausztrália	0,7	0
Azerbajdzsán	520	0
Bahrein	0	40,4
Belga Királyság	10,7	0
Bosznia és Hercegovina	12,8	0
Ciprusi Köztársaság	3,5	50,0
Cseh Köztársaság	1184	2403,6
Dél-Afrikai Köztársaság	18,1	0
Etiópia	2919,8	284,4
Finn Köztársaság	9,1	3
Francia Köztársaság	11,5	100,4
Fülöp-szigetek	33	25,7
Görög Köztársaság	7,6	623,5
Hong Kong	29,3	0
Horvát Köztársaság	131,7	217,4
Indiai Köztársaság	1284,3	156,1
Izland	2,4	2,4
Izrael	30	1431,6
Kanada	252,3	1765,7
Kazah Köztársaság	1663	2931,0
Lengyelország	0	0,6
Litván Köztársaság	227	0
Luxemburgi Nagyhercegség	107,7	13,0
Malájzia	3,7	24,8
Moldovai Köztársaság	60	0
Nagy-Britannia	438,5	525,9
Német Szövetségi Köztársaság	10161,3	5205,8
Olasz Köztársaság	104,2	47,2
Ománi Szultánság	0	11,5
Oroszországi Föderáció	0	261,5
Osztrák Köztársaság	220,6	681,2
Románia	130,4	139
Spanyolország	0	37,1
Svájc	1267,2	1446,7
Svédország	0	10,0
Szaúd-Arábia	0	598,6
Szerbia	29,2	54,4
Szingapúr	0	5,0
Szlovák Köztársaság	1217	672,1
Szlovén Köztársaság	17	4,6
Török Köztársaság	9	8,3
Új-Kaledónia és kapcsolt részei	13,9	2,2
Ukrajna	12,8	0
Összesen	**32033,9**	**33599,3**

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

2013-2014. ÉVI HADITECHNIKAI IMPORT RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció	2013. Teljesítés	2014. Teljesítés
Amerikai Egyesült Államok	3741,3	801,2
Ausztrália	11,4	52,5
Belarusz Köztársaság	56	0
Belga Királyság	203,5	63,9
Bolgár Köztársaság	0	210,0
Bosznia és Hercegovina	323,7	188,8
Brazília	0	32,9
Cseh Köztársaság	2747,5	1419,9
Dán Királyság	37,5	192
Dél-Afrikai Köztársaság	0	90,8
Finn Köztársaság	3113,3	1439,5
Francia Köztársaság	293,6	567,7
Holland Királyság	18,3	18,5
Horvát Köztársaság	1019,9	12,6
Izrael	1947,8	1195,7
Kanada	294,9	80,3
Kínai Népköztársaság	1,1	109,3
Lengyel Köztársaság	385,8	446,4
Litván Köztársaság	18,2	31,9
Montenegró	0	2,2
Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága	194,7	176,9
Német Szövetségi Köztársaság	6191,4	9391,1
Norvég Királyság	1280,1	3485,1
Olasz Köztársaság	659,1	324,8
Oroszországi Föderáció	625,4	2795,3
Osztrák Köztársaság	569,4	371,3
Románia	33	105,1
Spanyolország	0	449,6
Svájc	1452,8	2699,9
Svédország	408,3	340,9
Szerbia	0	62,3
Szlovák Köztársaság	159,4	143,9
Török Köztársaság	14	8,7
Ukrajna	114,5	171,0
Összesen	**25915,9**	**27482**